

Oficij sv. Kvirina u srednjovjekovnim antifonarima katedrale u Krku

Vrdoljak, Sara

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:245638>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**



Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

II. ODSJEK

SARA VRDOLJAK

OFICIJ SV. KVIRINA U SREDNJOVJEKOVNIM
ANTIFONARIMA KATEDRALE U KRKU

DIPLOMSKI RAD



ZAGREB, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

II. ODSJEK

OFICIJ SV. KVIRINA U SREDNJOVJEKOVNIM
ANTIFONARIMA KATEDRALE U KRKU

DIPLOMSKI RAD

Mentor: dr. sc. Hana Breko Kustura, nasl. red. prof.

Student: Sara Vrdoljak

Ak. god. 2023./2024.

ZAGREB, 2024.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

dr. sc. Hana Breko Kustura, nasl. red. prof.



Potpis

U Zagrebu, 02.10.2024.

Diplomski rad obranjen 15.10.2024. ocjenom odličan (5)

POVJERENSTVO:

1. doc. dr. sc. Monika Jurić Janjik, predsjednica
2. dr. sc. Katica s. Katarina Koprek, članica
3. nasl. red. prof. dr. sc. Hana Breko Kustura, mentorica, članica

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

ZAHVALA

Na prvom mjestu zahvaljujem svojoj obitelji, koja mi je uvijek i u svemu pružala podršku. Podjednako zahvaljujem svim prijateljima, a među njima i dragim kolegama, za sve što smo podijelili tijekom zajedničkog odrastanja i obrazovanja, kao i profesorima muzikološkog odsjeka na svom pruženom znanju.

Velika hvala svima koji su doprinijeli stvaranju ovoga rada: mons. dr. sc. Franji Velčiću na osiguravanju pristupa antifonarima Krčke katedrale te Uredu za crkvenu umjetnost i kulturna dobra Biskupije Krk na suglasnosti za korištenje fotografija izvora, Jaanu-Eiku Tulveu na izvođačkoj perspektivi koja mi je omogućila njihovo dublje razumijevanje, a osobito dr. Katarini Šter na konzultacijama i vrijednim sugestijama vezanima uz izradu transkripcije, kao i dr. Davidu Movrinu koji je doprinio izradi standardizirane verzije teksta oficija.

Od srca zahvaljujem mentorici, prof. dr. sc. Hani Breko Kustura, na ukazanom povjerenju, razumijevanju, stručnoj podršci i savjetima temeljenima na njezinom bogatom radnom iskustvu.

Posebnu zahvalu dugujem prof. Ani Čizmić Grbić, koja je na samom početku studija u meni pobudila interes za glazbu srednjega vijeka, i nastavila ga podupirati svojim kontinuiranim vodstvom i ohrabrivanjem, odigrajući ključnu ulogu u nastanku ovog diplomskog rada, ali i u mom profesionalnom i osobnom razvoju.

SADRŽAJ

Sažetak	1
Abstract	1
1. Stanje istraživanja	2
2. Uvod	4
3. Krk	5
3.1. Povijest Krka	5
3.2. Povijest Krčke biskupije	7
4. Krčka katedrala	10
4.1. Arhitektura i katedralni kaptol	10
4.2. Zbirka srednjovjekovnih glazbenih rukopisa	11
5. Sveti Kvirin Sisački	12
5.1. Hagiografija	12
5.2. Štovanje	15
5.3. Poveznica s Krkom	16
6. Antifonar(i)	18
6.1. Antifonar kao liturgijska knjiga	18
6.2. Kodikološki opis krčkih antifonara	19
7. Oficij sv. Kvirina	22
7.1. Tekst	22
7.1.1. Obilježja, sadržaj i porijeklo	22
7.1.2. Transliteracija i komparativna analiza	23
7.2. Napjevi	25
7.2.1. Struktura oficija	25
7.2.2. Kontrafakture?	27
7.2.3. Novoskladani napjevi	32
7.3. Notacija	33
7.3.1. Osnovni neumatski oblici	35
7.3.2. Složeni neumatski oblici i likvescentne neume	37
8. Transkripcija	41
9. Zaključak	44
Bibliografija	46
Popis ilustracija	51
Dodatak 1	52
Dodatak 2	58
Dodatak 3	63
Dodatak 4	66

Sažetak

U katedrali u Krku čuvaju se dva gotovo identična antifonara „blizanca“, vjerojatno iz sredine 14. stoljeća, kada je Krčka biskupija bila pod gradeškom jurisdikcijom. Ovi rukopisi pisani su na pergameni oblom goticom talijanskog tipa (*rotunda*) i notirani crnom kvadratnom notacijom, a riječ je o velikim knjigama koje sadrže napjeve časoslova za čitavu liturgijsku godinu. Istraživanje se fokusira na dosad nepoznati oficij sisačkog biskupa svetog Kvirina, pronađen u antifonarima. Sveti Kvirin slavi se kao zaštitnik Krka barem od 12. stoljeća, a prema nekim teorijama, još od 6. stoljeća. S obzirom na izravan spomen Krka u tekstu, sigurno je da su knjige nastale za potrebe Krčke biskupije. Otprilike polovica napjeva temelji se na dobro znanim napjevima časoslova sv. Antuna Padovanskog i sv. Franje, koji se pripisuju Julianu iz Speyera, dok je izvor teksta nepoznat. Ovaj rad pokušava odgovoriti na pitanja porijekla i konteksta nastanka kodeksa analizom tekstualnog sadržaja, glazbenih elemenata, kao i paleografskih i kodikoloških karakteristika, a uključuje i transkripciju cjelokupnog časoslova sv. Kvirina u svrhe njegovog budućeg izvođenja.

Ključne riječi: srednji vijek, antifonar, časoslov, Krk, Kvirin Sisački

Abstract

The Cathedral of Krk preserves two nearly identical “twin” antiphonals, likely dating to the mid-14th century, when the Diocese of Krk was under the jurisdiction of Grado. These manuscripts, written on parchment in a round Gothic script (Italian *rotunda*) and featuring black square notation, are extensive volumes containing the chants of the Divine Office for the entire liturgical year. This research highlights the previously unknown office of Saint Quirinus, the Bishop of Siscia, found in the antiphonals. Saint Quirinus has been celebrated as the patron saint of Krk at least since the 12th century, and according to some theories, as early as the 6th century. Given the direct reference to Krk within the text, it is certain that the antiphonals were specifically commissioned for use in the Diocese of Krk. Roughly half of the chants are based on well-known chants from the offices of Saint Anthony of Padua and Saint Francis, attributed to Julian of Speyer, while the source of the text is unknown. This study examines the origin and creation context of these codices by analysing the textual content, musical elements, and palaeographic and codicological features. Additionally, a full transcription of the Office of St. Quirinus is provided to support its future performance.

Keywords: Middle Ages, antiphonal, Divine Office, Krk, Quirinus of Siscia

1. Stanje istraživanja

Postoji nekoliko sveobuhvatnijih radova o hrvatskoj srednjovjekovnoj glazbenoj baštini,¹ pri čemu valja istaknuti najrecentniju monografiju Hane Breko Kustura *Glazba povijesnih hrvatskih zemalja u srednjemu vijeku*, koja daje pregled izvora za rekonstrukciju glazbe Dalmacije, Istre, Kvarnera i Zagrebačke biskupije od 11. do 16. stoljeća.²

Mnogo je više radova koji obrađuju pojedine aspekte hrvatske srednjovjekovne glazbene baštine, fokusirajući se na pojedinačne obrade određenog liturgijsko-glazbenog kodeksa, ili pak skupine srodnih izvora jednog lokaliteta, u cilju otkrića njihova stvarnog porijekla. U posljednje vrijeme, ti se izvori sve više promatraju u komparativnom kontekstu srodnih europskih liturgijskih izvora, čemu znatno pridonosi i područje digitalne obrade izvora za glazbu srednjega vijeka.³

U kontekstu prvih terenskih istraživanja, važno je istaknuti doprinose Albe Vidakovića,⁴ a od velike su vrijednosti i mnogobrojne studije drugih autora vezane za izvore iz pojedinih regija današnje Hrvatske.⁵ Pojedinačnim izvorima kvarnerskoga područja do sada je bilo posvećeno tek nekoliko znanstvenih radova koji su se bavili otkrićem jedinstvenih napjeva (*unicuma*) pojedinih lokaliteta poput Osora, Cresa i Lošinja,⁶ ili pak popisima izvora.

¹ Npr. Miho Demović, *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske glazbene prošlosti s biobibliografijom: hommage o 70. obljetnici života* (Zagreb: Glas Koncila, 2007); *Srednjovjekovne glazbene kulture na istočnoj i zapadnoj obali Jadrana do početka 15. stoljeća / Mediaeval Music Cultures on the Eastern and Western Shores of the Adriatic until the Beginning of the 15th Century*, ur. Stanislav Tuksar (Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2000).

² Usp. Hana Breko Kustura, *Glazba povijesnih hrvatskih zemalja u srednjemu vijeku* (Zagreb: Leykam international, 2022), 15.

³ Npr. *Cantus: A Database for Latin Ecclesiastical Chant*, voditelji Debra Lacoste (2011-), Terence Bailey (1997-2010) i Ruth Steiner (1987-1996), razvojni inženjer Jan Kolářek (2011-2023), McGill University Distributed Digital Music Archives & Libraries Lab – DDMAL (2023-), financirano kroz projekt *Digital Analysis of Chant Transmission*, Dalhousie University, Halifax, Nova Scotia, Kanada (SSHRC 895-2023-1002), <https://cantusdatabase.org> (pristupljeno 2. listopada 2024.); „Medieval musical manuscripts of the Austrian National Library in Vienna“, *Cantus Planus*, ur. Robert Klugseder, <https://www.cantusplanus.at/en-uk/> (pristupljeno 2. listopada 2024.); *Cantus Planus Regensburg*, ur. David Hiley i Robert Klugseder, <https://www.cantusplanus.de/index.html> (pristupljeno 2. listopada 2024.).

⁴ Usp. Albe Vidaković, „Izvjestaj o terenskom radu na sakupljanju i proučavanju starih muzičkih kodeksa“, *Ljetopis JAZU*, knjiga 60 za godinu 1953 (1995): 412-414.

⁵ Popis radova s posebnim naglaskom na kataloge vidi u: Hrvoje Beban i Ana Čizmić Grbić, „Rad s katalogima ili kako do relevantnih izvora: iskustva muzikologa medievalista u Hrvatskoj“, u *Glazba i iskustvo povijesti: Svečani zbornik za Sanju Majer-Bobetko*, ur. Gorana Doliner et al. (Zagreb: HAZU, Hrvatsko muzikološko društvo, 2022), 63-65.

⁶ Usp. Hana Breko Kustura, „Raritetni napjevi u čast lokalnih patrona – odabir i rekonstrukcija napjeva iz repertoara hrvatskih i talijanskih liturgijsko-glazbenih kodeksa“, u *Religijske teme u glazbi. Zbornik radova međunarodnog simpozija održanog u Zagrebu 15. prosinca 2001.*, ur. Marijan Steiner (Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 2003), 49-69.

Na srednjovjekovne glazbene izvore Krčke katedrale ranije je upozorio Mato Polonijo u radu o inventaru crkve,⁷ a značajnija pažnja pridana im je tek u kontekstu najnovijih doprinosa katalogizaciji srednjovjekovnih izvora na području Hrvatske, u sklopu izrade doktorske disertacije Ane Čizmić Grbić.⁸ S obzirom na to, do sada im nije bilo posvećeno temeljito poglavlje, pa svako novo istraživanje koje tumači srednjovjekovnu praksu krčke Crkve upotpunjuje dosadašnje stanje istraživanja glazbe otoka Krka.

⁷ Mato Polonijo, „Najstariji sačuvani inventar stolne crkve u Krku“, *Croatia sacra* 13-14 (1937): 115.

⁸ Ana Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien: Inventar und Kommentar“, doktorska disertacija u izradi (Universität für Musik und darstellende Kunst Graz).

2. Uvod

U svjetlu gore spomenutog konteksta, važno je naglasiti kako na području današnje Hrvatske postoji još mnogo skrivenih izvora koji tek čekaju na obradu.⁹ Upravo takav slučaj predstavlja zbirka srednjovjekovnih glazbenih rukopisa Krčke katedrale, u kojoj su i dva dosad neistražena antifonara „blizanca“, vjerojatno iz sredine 14. stoljeća.

Grad Krk, smješten na istoimenom kvarnerskom otoku, ima bogatu povijest obilježenu brojnim izmjenama političke i administrativne vlasti. Jednako je složeno i pitanje Krčke biskupije, osobito uzmemo li u obzir nedostatak izvora o njenom osnutku i ranoj povijesti. Posebna zanimljivost leži u činjenici da je zaštitnik Krka sveti Kvirin Sisački, panonski svetac i mučenik iz 4. stoljeća. Prisustvo kulta svetog Kvirina na otoku potiče na razmišljanje o kulturnim i crkvenim vezama između Panonije, Akvileje i Grada, te Kvarnera.

Štovanje svetog Kvirina na otoku Krku nije zaobišlo ni područje glazbe, pa spomenuti antifonari sadrže časoslov posvećen lokalnom zaštitniku. Riječ je o dosad neistraženim i, u ovom trenutku, jedinim poznatim izvorima ovog časoslova.

U uvodnim poglavljima ovog diplomskog rada predstaviti ću povijest Krka, Krčke biskupije i Krčke katedrale, i dovesti je u vezu s hagiografskom tradicijom sv. Kvirina. Glavni dio rada odnosi se na časoslov sv. Kvirina, odnosno kodikološki opis antifonara te analizu teksta, notacije i napjeva. Detaljan uvid u rukopise i njihova međusobna usporedba otvorila je pitanje uvjeta njihova nastanka, dok je usporedba ovih izvora s drugim srednjovjekovnim europskim rukopisima rezultirala zanimljivim spoznajama vezanim uz jedinstvenost teksta, kulturne utjecaje i postupak kontrafakture.

Jedan od rezultata rada je transkripcija časoslova izrađena po uzoru na izdanja benediktinske opatije u Solesmesu, poznate po obnovi liturgije i gregorijanskog pjevanja. Riječ je o obliku transkripcije koja vjerno odražava originalni izgled rukopisa, pružajući vrijedne informacije i sugestije za izvođenje napjeva, ali uz kritičku obradu i standardizaciju glazbenih i tekstualnih komponenti na temelju teorijskog dijela istraživanja.

⁹ Beban i Čizmić Grbić, „Rad s katalozima“, 62.

3. Krk

3.1. Povijest Krka

Otok Krk geografski je smješten u Kvarnerskom zaljevu, u sjeveroistočnom dijelu Jadranskog mora, između Istre i Velebita. Dio je kvarnerskog otočnog skupa koji čine Cres, Krk, Lošinj, Rab, Pag, te brojni manji otoci.¹⁰ Uz Cres, Krk je najveći otok na Jadranu, najbliži je kopnu i najnaseljeniji otok u Hrvatskoj.

Krk je bio naseljen još u pretpovijesti, a njegovi prvi poznati stanovnici u 1. tisućljeću prije Krista bili su Japodi, koje su oko 400 godina pr. Kr. potisnuli Liburni.¹¹ Diljem otoka postojala su gradinska naselja, a potvrđeno je i postojanje dvaju predantičkih teritorijalnih općina na područjima današnjih gradova Krka i Omišlja.¹²

Nakon brojnih sukoba s ilirskim plemenima, 9. godine poslije Krista Krk je pao pod rimsku vlast.¹³ Rimljani su naselili teritorij grada Krka, nastavivši njegov razvoj na postojećim temeljima, a na području Omišlja podigli su novi grad, Fulfinum.¹⁴ U antičkim pisanim izvorima iz 1. stoljeća otok se nazivao predrimskim toponimima kojima je zajednički korijen *curic-*, primjerice *Κυρικτική, Κουρίκτα, Curica* i *Curricus*.¹⁵ Velčić piše da je „na ovome kvarnerskom otočnom skupu uvijek vrijedio zakon koji vrijedi za čitav Mediteran. Najvažnije naselje na otoku i sam otok zovu se isto“¹⁶, o čemu svjedoči i natpis s antičkog nadgrobnog kamena iz grada Krka: *splendidissima civitas Cvrictarvum*, odnosno „presjajni grad Krčana“.¹⁷

Od pada Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine na vlasti se do 480. zadržao posljednji priznati car Julije Nepot. Nakon njegove smrti, Krk je preuzeo Odoakar, prvi barbarski kralj Italije, priznavši formalno vrhovnu vlast Bizanta. Od 493. područje današnje Hrvatske bilo je pod ostrogotskom vladavinom, no 535. car Justinijan I. vratio je dio Italije i Dalmaciju, čime je Krk potpao pod izravnu vlast Istočnog Rimskog, odnosno Bizantskog Carstva.¹⁸

¹⁰ Franjo Velčić, „Povijesno-zemljopisni pregled Krčke biskupije“, u *Krčka biskupija: Otoci žude za njegovim naukom*, ur. Franjo Velčić et al. (Krk: Biskupski ordinarijat, 2009), 7.

¹¹ Mihovil Bolonić i Ivan Žic Rokov, *Otok Krk kroz vjekove* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1977), 10-13.

¹² Danko Zelić, „Nastanak urbanih naselja na otoku Krku“, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 2, br. 17 (1993): 8-9.

¹³ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 15-16.

¹⁴ Zelić, „Nastanak urbanih naselja“, 12.

¹⁵ Danko Zelić, „O antičkom i srednjovjekovnom imenu grada i otoka Krka“, *Croatica Christiana periodica* 19, br. 35 (1995): 55.

¹⁶ Velčić, „Povijesno-zemljopisni pregled“, 7.

¹⁷ Zelić, „O antičkom i srednjovjekovnom imenu“, 55.

¹⁸ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 26.

Nakon pada Zapadnog Rimskog Carstva, na području Europe nastajale su barbarske države, među kojima je s vremenom najjača postala Franačka. Velikim osvajanjima krajem 8. stoljeća, došla je do granica povijesnog područja današnje Hrvatske, s ciljem ujedinjenja teritorija nekadašnjeg Zapadnog Rimskog Carstva. Od važnijih događanja u kontekstu sukoba između Bizanta i Franačke ističe se mir u Aachenu 812. godine, kojim je priznata franačka vlast nad Istrom i dalmatinskim zaleđem, dok je Bizant nastavio vladati nad Venecijom te dalmatinskim gradovima na obali, njihovom okolicom, i otocima, uključujući Krk.¹⁹

Za vrijeme bizantske uprave, između 6. i 8. stoljeća, otok su naselili Slaveni, nastanivši se u današnjim mjestima Dobrinj, Omišalj, Vrbnik i Baška.²⁰ Sudeći po ranoj prisutnosti kršćanstva na otoku, pokrtili su se već tijekom 7., a najkasnije u 8. stoljeću.²¹ Romansko stanovništvo povuklo se unutar zidina grada Krka, koji se od 10. stoljeća kontinuirano naziva izvedenicama riječi *Vekla*, s korijenom u latinskom izrazu *civitas vetula*, odnosno *stari grad*. Taj naziv kasnije se talijanizirao kao *Veglia* i ostao u uporabi sve do novijeg vremena. Predantički naziv, iz kojega je poteklo današnje ime otoka i grada Krka, zadržao se na područjima koja su po svom dolasku zauzeli Hrvati.²²

Uz nemire uzrokovane pritiscima Franačke i hrvatskih vladara, vlast Bizanta potrajala je do kraja 11. stoljeća. Venecija, nad kojom je bizantska vlast bila ustvari tek formalne prirode,²³ do kraja 11. stoljeća postala je neovisna republika i osvojila značajne posjede na istočnoj obali Jadrana, pa su 1115. i Krkom formalno zavladao Mlečani. Venecija je administrativnu vlast Krka prepustila takozvanim „krčkim knezovima“, koji su se kasnije prozvali „Frankapani“, izuzevši period od 1248. i 1260. kada je obitelj previše ojačala u mletačkim očima.²⁴ Takvo je uređenje opstalo do 1358., kada su nastojanja hrvatsko-ugarskog kralja Ljudevita urodila plodom, a Venecija se Zadarskim mirom odrekla Dalmacije od Drača do Kvarnera.²⁵ U sastavu Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva, otokom su i dalje upravljali Frankapani, koji su s vremenom proširili svoj utjecaj i na kopno.

Venecija je za Hrvatsko Kraljevstvo u personalnoj uniji s Ugarskom i dalje predstavljala veliku prijetnju. Nakon niza ratova, Mletačka Republika uspjela je do 1420. vratiti Dalmaciju i veći

¹⁹ Vedran Duančić, „Hrvatska između Bizanta i Franačke“, *Pro tempore*, br. 5 (2008): 13-14.

²⁰ Petar Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima: Toponomastička ispitivanja* (Zagreb: JAZU, 1950), 24.

²¹ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 124.

²² Zelić, „O antičkom i srednjovjekovnom imenu“, 57-61.

²³ Duančić, „Hrvatska između Bizanta i Franačke“, 19.

²⁴ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 34, 37-38.

²⁵ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 42.

dio Hrvatskog primorja. Krk joj je još nekoliko desetljeća pružao otpor, ostavši u sklopu Kraljevine Hrvatske sve do 1486. kada je ponovno potpao pod venecijansku vlast, ovoga puta izravno, bez posredovanja hrvatskih vladara.²⁶ Nakon raspada Mletačke Republike 1797. godine, Krk je doživio niz političkih promjena, uključujući Napoleonovu, austro-ugarsku, talijansku i jugoslavensku vladavinu, odražavajući širu političku situaciju današnjeg teritorija Hrvatske.

U kontekstu ovog diplomskog rada, najvažnije je istaknuti povijest Krka u razdoblju od 12. do 15. stoljeća. Predmet istraživanja usko je vezan uz razdoblje razvijenog srednjeg vijeka koje je, u pogledu političkog ustrojstva Krka, bilo obilježeno izmjenom mletačke i hrvatsko-ugarske vlasti, kao i administrativnim upravljanjem obitelji Frankopan.

3.2. Povijest Krčke biskupije

Prvi pisani spomen Krčke biskupije datira iz 680. godine, sa crkvenog sabora u Rimu, kojemu je prisustvovao i poglavar Krčke biskupije.²⁷ Međutim, istraživanja arhitekta i povjesničara umjetnosti Andrea Mohorovičića pokazala su da katedrala u Krku izvorno potječe iz druge polovice 5. ili početka 6. stoljeća.²⁸ Krčka biskupija postojala je, stoga, vjerojatno mnogo ranije od 7. stoljeća, a u prilog tome ide činjenica da su i obližnja mjesta poput Osora i Raba početkom 6. stoljeća imala svoje biskupe.²⁹

U dokumentu *Gradeška kronika (Chronicon Gradense)*, sastavljenom u 11. stoljeću, javlja se podatak da je Krčku biskupiju krajem 6. stoljeća osnovao gradeški patrijarh Elia (Helias). Osnutak biskupije od strane akvilejskog, odnosno gradeškog patrijarhata veže se i uz crkveni sabor u Mantovi 827. godine. Pritom je važno napomenuti kako se pouzdanost *Gradeške kronike* u više navrata dovodila u pitanje jer je možda preuveličavala Elijinu ulogu na prostoru gornjeg Jadrana,³⁰ dok jedini zapis o saboru u Mantovi potječe iz 15. stoljeća te je, kao i *Gradeška kronika*, upitne vjerodostojnosti.³¹

²⁶ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 42-51.

²⁷ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 93.

²⁸ Andre Mohorovičić, „Novootkriveni nalazi antičkih terma, oratorija i starokršćanske bazilike u gradu Krku“, *Rad JAZU* 360 (1971): 31.

²⁹ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 92-93.

³⁰ Magdalena Skoblar, „Prilog proučavanju ranosrednjovjekovne skulpture na otoku Krku“, *Starohrvatska prosvjeta* 3, br. 33 (2006): 60.

³¹ Michael Heil, „Canons, Books of Canons, and Ecclesiastical Judgments in Carolingian Italy: The Council of Mantua, 827“, u *Networks of Bishops, Networks of Texts*, ur. Gianmarco De Angelis i Francesco Veronese (Firenca: Firenze University Press, 2022), 95.

Problematika izvornosti ovih dokumenata proizlazi iz političke i društvene situacije na području Akvilejske nadbiskupije, odnosno distinkcije između gradeškog i akvilejskog patrijarhata. Radi provala Langobarda 568. ili 569. godine akvilejski patrijarh pobjegao je iz starog grada Akvileje i sklonio se na otok Grado. Akvilejska Crkva bila je u to vrijeme u raskolu s Rimom zbog takozvana *Tri poglavlja* osuđena na koncilu u Carigradu 553. godine. Početkom 7. stoljeća došlo je do konačne podjele Akvilejske patrijaršije. U Gradu, tada pod bizantskom vlašću, zavladao je patrijarh koji se izmirio s Rimom, dok je na kopnu, pod kontrolom Langobarda, izabran „šizmatički“ patrijarh. Akvilejski patrijarhat preselio je svoju rezidenciju u Cormòns, a zatim u Cividale, prijestolnicu lombardskog vojvode. Iako je pitanje *Triju poglavlja* do kraja 7. stoljeća jenjalo, Gradeška i Akvilejska patrijaršija nastavile su postojati kao zasebni entiteti.³² U međuvremenu, Akvileja je potpala pod franačku vlast.

Početkom 9. stoljeća tenzije između dviju patrijaršija rezultirale su otvorenim konfliktom oko teritorijalne nadležnosti, poglavito nad Istrom. Naime, gradeški patrijarhat, nominalno pod Bizantom, polagao je prava na istarske biskupije,³³ no teritorij Istre pripao je mirom u Aachenu 812. Franačkoj. Zbog toga je došlo do sazivanja sabora u Mantovi 827. godine, kada je Akvilejska patrijaršija zatražila povrat svih biskupija koje osnovala, što se navodno i ostvarilo.³⁴

Bula Ludovika II., vjerojatno iz 855., potvrđuje da je Istra potpala pod akvilejsku jurisdikciju.³⁵ Međutim, treba imati na umu da se politička uprava u slučaju Istre i Krka razlikovala jer su kvarnerski otoci, kao dio Dalmacije, ostali pod bizantskom vlašću, što se moglo odraziti i na crkveno uređenje. Pritom, kako naglašava Šanjek, jurisdikcija Konstantinopola nad pojedinim dalmatinskim gradovima i otocima bila je tek administrativne naravi, dok je crkvenu nadležnost imao Rim.³⁶ U nizu „gotovo vratolomnih pokusa, da se dođe nešto bliže pojmu jedne ozbiljno fundirane historičke hipoteze“³⁷, Antun Dabinović nagađa da je Dalmacija pod crkvenom jurisdikcijom Konstantinopola bila u periodima od 812. do 829. te od 868. do 925.³⁸ Dakle, ako je u dalmatinskoj crkvenoj upravi i bilo direktne bizantske jurisdikcije, ona je vjerojatno bila razmjerno kratka. U svakom slučaju, nema dovoljno pouzdanih izvora na temelju kojih bi se mogla rekonstruirati povijest Krčke biskupije od njezinog osnutka do 928. godine.³⁹

³² Heil, „Canons, Books of Canons“, 94-95.

³³ Heil, „Canons, Books of Canons“, 95.

³⁴ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 99.

³⁵ Heil, „Canons, Books of Canons“, 105.

³⁶ Franjo Šanjek, *Crkva i kršćanstvo u Hrvata 1: Srednji vijek* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1988), 118.

³⁷ Antun Dabinović, „Kada je Dalmacija pala pod jurisdikciju carigradske patrijaršije?“, *Rad JAZU* 239 (1930): 237.

³⁸ Dabinović, „Kada je Dalmacija pala“, 242.

³⁹ Skoblar, „Prilog proučavanju ranosrednjovjekovne skulpture“, 59.

Na crkvenim saborima u Splitu 925. i 928. godine odlučivalo se o odabiru metropolije na području Dalmacije, kao i o iskorjenjivanju glagoljaštva, a na njima je sudjelovao i krčki biskup.⁴⁰ Usprkos protivljenju ninskog biskupa, splitski nadbiskup ostvario je jurisdikcijska prava, tako da od tada možemo govoriti o Krčkoj biskupiji u sklopu Splitske metropolije.⁴¹ U to vrijeme Krčka biskupija vjerojatno je obuhvaćala i dijelove kopna, uključujući Vinodol i Senj, koje je izgubila osnutkom Senjske i Krbavske biskupije u drugoj polovici 12. stoljeća, svevši se na otok Krk i nekoliko manjih, rijetko naseljenih okolnih otoka.⁴² Kada je u pitanju glagoljaštvo, splitska sinoda potvrđuje da je slavenska liturgija u 10. stoljeću bila raširena na hrvatskim područjima iako hrvatski glagoljski natpisi ne sežu u doba prije 11. stoljeća.⁴³ I otok Krk odlikovala je snažna glagoljaška tradicija, međutim u gradu Krku, kao biskupskom sjedištu, dominirala je latinaška praksa.⁴⁴

Krčka biskupija, zajedno s Rapskom i Osorskom, bila je pod upravom splitskog nadbiskupa do 1154., kada je papa Anastazije IV. odcijepio kvarnerske biskupije od Splitske nadbiskupije i pridružio ih novoosnovanoj Zadarskoj nadbiskupiji. Već iduće godine Zadarska nadbiskupija pripala je jurisdikciji patrijarha u Gradu, a od 1450. venecijanskoj.⁴⁵ Dakle, od 12. do 15. stoljeća, iako politički u sklopu Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva, Krčka biskupija bila je pod gradeškom jurisdikcijom.

Nakon raspada Mletačke Republike te višegodišnjih pregovora između pape i Austrijske Monarhije, 1828. godine Rapska i Osorska biskupija pripojene su Krčkoj biskupiji koja je ostala pod jurisdikcijom Zadarske nadbiskupije do 1830., kada je postala područnom biskupijom Goričke metropolije. Nakon Prvog svjetskog rata, bivša Osorska biskupija postala je dijelom Kraljevine Italije 1920. godine, dok je Krk s Rabom i Pagom pripao Državi Slovenaca, Hrvata i Srba, a od 1933. godine bio je pod izravnom upravom Svete Stolice. Sa završetkom Drugog svjetskog rata, svi spomenuti otoci ponovno su okupljeni pod jugoslavenskom vlašću, pa su 1945. vraćeni Krčkoj biskupiji prvo administrativno, a 1963. i službeno. Od njenog osnutka 1969. do današnjeg dana, Krčka biskupija je dio Riječke metropolije.⁴⁶

⁴⁰ Ivo Goldstein, *Hrvatski rani srednji vijek* (Zagreb: Novi liber, Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta, 1995), 278-280.

⁴¹ Šanjek, *Crkva i kršćanstvo*, 125.

⁴² Velčić, „Povijesno-zemljopisni pregled“, 9.

⁴³ Šanjek, *Crkva i kršćanstvo*, 84, 88.

⁴⁴ Luka Aničić, „Glagoljski natpisi otoka Krka kao povijesni izvor“, *Vjesnik istarskog arhiva* 19 (2012): 116-117.

⁴⁵ Velčić, „Povijesno-zemljopisni pregled“, 9.

⁴⁶ Velčić, „Povijesno-zemljopisni pregled“, 11-13.

4. Krčka katedrala

4.1. Arhitektura i katedralni kaptol

Trobrodna krčka katedrala Uznesenja Marijina romanička je građevina iz 12. stoljeća. Ipak, istraživanja Andrea Mohorovičića provedena sredinom prošlog stoljeća pokazala su kako je na mjestu današnje katedrale nekoć bila starokršćanska bazilika, vjerojatno izgrađena u 5. stoljeću na prostoru rimskih terma iz 1. stoljeća, a u blizini su pronađeni i tragovi oratorija iz 4. stoljeća. Starokršćanska trobrodna bazilika bila je relativno pravilnog tlocrta, prosječne dužine od 27,8 i širine od 14,2 metara.⁴⁷ Žic-Rokov navodi kako je katedrala do 1700. imala *scholu cantorum*,⁴⁸ skupinu pjevača zaduženu za liturgijsko pjevanje, referirajući se pritom u prostornom smislu na centralnu apsidu potkovastoga oblika u kojoj su vjerojatno bili smješteni supselij, katedra i ciborij.⁴⁹

Vjerojatno u 12. stoljeću, uz katedralu je izgrađen dvoetažni sakralni objekt, čiji je prizemni dio posvećen svetoj Margariti, a gornji svetom Kvirinu, zaštitniku Krka. Prilikom preuređenja u 13. stoljeću, uklonjen je pročeljni zid katedrale, što je rezultiralo njezinim spajanjem sa crkvom svetog Kvirina. Od romantičkog do baroknog razdoblja katedrala se nastavila postepeno preuređivati, što je dovelo do njezinog današnjeg izgleda.⁵⁰

U Krku, kao biskupskom sjedištu, nalazio se katedralni kaptol, upravno tijelo koje je činila skupina kanonika zadužena za obavljanje službi u katedrali te pomaganje, a po potrebi i mijenjanje, biskupa u upravljanju biskupijom.⁵¹ Kroz povijest, broj kanonika u krčkom kaptolu je varirao. Javna isprava iz 1186. sadrži potpise biskupa, petnaestorice kanonika te dvaju dostojanstvenika, arhiđakona i primicerija. Kasnije je ta brojka smanjena na trojicu dostojanstvenika, arhiđakona, dekana i primicerija, te devet kanonika.⁵² Pritom je važno nadodati kako je funkcija primicerija vrlo često podrazumijevala i upravljanje *scholom cantorum*.⁵³

⁴⁷ Krešimir Regan i Branko Nadilo, „Crkveno graditeljstvo: Stare crkve u središnjem dijelu Krka“, *Građevinar* 61, br. 5 (2009): 1175-1177.

⁴⁸ Ivan Žic Rokov, „Crkve posvećene Majci Božjoj od VI.-XI. stoljeća na području Krčke biskupije“, *Bogoslovska smotra* 41, br. 4 (1971): 449.

⁴⁹ Mohorovičić, „Novootkriveni nalazi“, 31.

⁵⁰ Regan i Nadilo, „Crkveno graditeljstvo“, 1177.

⁵¹ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 120.

⁵² Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 121.

⁵³ Kenneth Levy et al., „Plainchant“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.40099> (pristupljeno 5. rujna 2024.).

4.2. Zbirka srednjovjekovnih glazbenih rukopisa

U Krčkoj katedrali danas se čuva vrijedna zbirka od šest srednjovjekovnih liturgijskih glazbenih rukopisa. Zbirka obuhvaća dva cjelovita jednosveščana antifonara te dva potpuna graduala, podijeljena u po dva sveska. Rukopisi su spomenuti u najstarijem sačuvanom inventaru katedrale koji je 1500. godine dao sastaviti zadarski nadbiskup Ivan Robobella, a čiju je transliteraciju izradio Mato Polonijo.⁵⁴ Svi rukopisi sadrže napjeve posvećene lokalnom zaštitniku, svetom Kvirinu.

Ovaj diplomski rad fokusira se na jedan dio spomenutih antifonara, dosad nepoznati oficij svetog Kvirina. Važnost zbirke rukopisa, kao i oficija svetog Kvirina kao svojevrsnog unikuma, uočila je muzikologinja Ana Čizmić Grbić prilikom terenskog istraživanja u sklopu izrade kataloga srednjovjekovnih glazbenih izvora na području Dalmacije, koja se u razdoblju srednjega vijeka protezala od Krka do Kotora. Primarni izvor informacija o antifonarima i oficiju stoga predstavlja njezina doktorska disertacija koja je u ovom trenutku još uvijek u izradi.⁵⁵

⁵⁴ Polonijo, „Najstariji sačuvani inventar“, 115.

⁵⁵ Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien“, doktorska disertacija u izradi.

5. Sveti Kvirin Sisački

U Katoličkoj Crkvi štuje se nekoliko mučenika istog imena. Njihove hagiografije, odnosno životopisi, i datumi blagdana razlikuju se. Dva su Kvirina Rimljanina, od kojih se jedan štuje u Neussu 30. ožujka, a drugi u Tegernseeu 25. ožujka. Treći Kvirin, zajedno s Nikazijem od Reimsa, Skubikulom i Piencijom, slavi se 11. listopada. Od trojice spomenutih, valja razlikovati svetog Kvirina Sisačkog, čiji se blagdan slavi 4. lipnja. Istog datuma blagdan je i svetog Kvirina Tivolskoga, i tek u ovom slučaju postoji mogućnost da je riječ o svecu istovjetnom Kvirinu Sisačkom.⁵⁶

Zaštitnik Krka bio je, dakle, siscijski biskup osuđen na mučenje i smrt utapanjem tijekom progona kršćana početkom 4. stoljeća. No prije sažimanja legende o sv. Kvirinu, potrebno je reći nešto o tome kako je ona nastala.

5.1. Hagiografija

U pozadini pojma „hagiografija“, ustvari leži „hagiografski dosje“, odnosno skup svih dostupnih izvora koji mogu biti od pomoći u rekonstrukciji ključnih informacija o svečevu životu. Među najčešće konzultiranim izvorima ističu se martirologiji, liturgijske knjige u kojima su kalendarskim redosljedom zabilježena imena svetaca s kratkim životopisom. Najstariji latinski martirologij je *Jeronimski martirologij* (*Martyrologium Hieronymianum*) koji vjerojatno potječe iz petostoljetne Akvileje, a u kojemu je spomenut i sv. Kvirin Sisački. *Jeronimski martirologij* kasnije se u velikoj mjeri prepisivao i nadopunjavao, a od 8. stoljeća počeli su se pisati i tzv. „povijesni martirologiji“ koji, za razliku od *Jeronimskog martirologija*, pružaju više podataka o životima svetaca. Druga važna kategorija izvora su srednjovjekovni rimski itinerari, odnosno karte koje bilježe mjesta grobnica mučenika.⁵⁷

Ovdje valja spomenuti i katalog *Bibliotheca Hagiographica Latina* (*BHL*), koji donosi popis latinskih hagiografskih tekstova poredanih abecednim redom prema imenima svetaca. Riječ je o djelu istraživačke skupine Société de Bollandistes izdanom u seriji publikacija između 1898. i 1998. godine.⁵⁸ U slučaju sv. Kvirina, oznaka *BHL 7035* odnosi se na *Pasiju sv. Kvirina*, *BHL 7036-7038* na dodatke o prijenosu njegovih relikvija, a *BHL 7039* na Prudencijev himan nastao

⁵⁶ „Sts. Quirinus“, *Ökumenischen Heiligenlexikon*, <https://www.heiligenlexikon.de/CatholicEncyclopedia/Quirinus.html> (pristupljeno 19. rujna 2024.).

⁵⁷ Hajnalka Tamas, *Hagiography, the Cult of Martyrs, and the Formation of Christian Identity in Late Antique Pannonia* (Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2022), 20-23.

⁵⁸ „Bibliotheca hagiographica latina“, *CODECS*, https://codecs.vanhamel.nl/Bibliotheca_hagiographica_latina (pristupljeno 19. rujna 2024.).

oko 400. godine. Uz Prudencijev himan, među najranijim izvorima o sv. Kvirinu ističu se još djelo *Chronicon* sv. Jeronima nastalo oko 380. godine te tekstovi galskih hagiografa sv. Grgura iz Toursa i Venancija Fortunata iz 6. stoljeća. Osim u ovima, sveti Kvirin spomenut je u brojnim drugim izvorima te gotovo svim značajnim martirologijima od antike do kasnog srednjeg vijeka.⁵⁹

Kada je u pitanju *Pasija sv. Kvirina (Passio Quirini)*, važno je napomenuti kako, kao ni u slučaju hagiografije, nije riječ o singularnom tekstu, već o zbirci povezanih narativa i rukopisnih varijanti koje zajedno pričaju o njegovom životu, suđenju, mučeništvu i smrti. Originalna *Pasija sv. Kvirina* vjerojatno je nastala na panonskom području već sredinom ili krajem 4. stoljeća, nakon čega se nastavila dopunjavati i prepisivati.⁶⁰

Prije svega desetak godina Paolo Chiesa objavio je prvo kritičko izdanje *Pasije sv. Kvirina* u kojem razlikuje dvije njene redakcije: rimsku i akvilejsku. U odnosu na rimsku redakciju zastupljenu u *BHL*-u, akvilejska redakcija ima drugačiji prolog, izostavlja informaciju o mjestu Kvirinova mučenništva, podatke o prijenosu i pokopu njegova tijela, te je generalno pisana uglađenijim jezičnim stilom. Upravo manjak informacija o životu i smrti sv. Kvirina upućuje na to kako bi akvilejska inačica mogla biti sličnija arhetipu *Pasije sv. Kvirina*.⁶¹ Sv. Jeronim i Prudencije, naime, Kvirinovo mučenje smještaju u Sisciju (Sisak), dok *Pasija* rimske redakcije kao mjesto njegove smrti bilježi Savariju (Szombathely). Budući da se na području Savarije nalazi tek plitak potok Perint, a na području Siscije rijeka Sava, potonja se opcija čini logičnijim izborom za smrtnu presudu utapanjem.⁶²

Do razvoja dviju varijanti *Pasije* došlo je prilikom migracija panonskog stanovništva, koje je kult i relikvije sv. Kvirina prenijelo i proširilo po Italiji.⁶³ Važno je istaknuti kako se, s obzirom na varijacije u različitim rukopisima, sa sigurnošću ne mogu utvrditi godina niti mjesto Kvirinove smrti, kao ni lokacija njegova groba. U sklopu svog rada, Chiesa donosi popis izvora vezanih uz pojedine redakcije *Pasije sv. Kvirina* te tekstove obju inačica,⁶⁴ a Hajnalka Tamas prevela je *Pasiju* rimske redakcije na engleski jezik. Ona u sažetom obliku glasi ovako:

⁵⁹ Ivanka Petrović, „Sveti Kvirin, Siscijski biskup mučenik – kult i hagiografska tradicija“, u *Antiquam fidem*, ur. Darko Tepert i Spomenka Jurić (Zagreb: Glas Koncila, 2011), 86-88.

⁶⁰ Petrović, „Sveti Kvirin“, 85-86.

⁶¹ Paolo Chiesa, „Passio Quirini“, u *Le passioni dei martiri aquileiesi e istriani 2*, ur. Emanuela Colombi (Rim: Istituto Storico Italiano, 2013), 507-509.

⁶² Tamas, „Hagiography, the Cult of Martyrs“, 44.

⁶³ Tamas, „Hagiography, the Cult of Martyrs“, 53.

⁶⁴ Usp. Chiesa, „Passio Quirini“, 560-579.

U vrijeme dok su na snazi bili zakoni cara (Gaja Valerija) Maksimijana, za Dioklecijanovih persekucija u Iliriku, i progona drugog Maksimijana, Dioklecijanovog suvladara,⁶⁵ većina provincijskih magistrata provodila je careve naredbe, prisiljavajući kršćane na žrtvovanje rimskim bogovima. Crkve su bile zatvorene, a oni koji su odbijali prinijeti žrtvu bogovima bili su podvrgnuti mučenju i smrti. Među njima bio je i blaženi Kvirin, siscijski biskup. Pobjegao je iz grada kada je za njim pokrenuta potjera, no bježeći je uhićen i doveden pred sudca. Kada ga je magistrat Maksim pitao zašto je bježao, Kvirin je odgovorio da je slijedio zapovijed Gospodina: „Kad vas progone u jednom gradu, bježite u drugi“ (Matej 10:23). Maksim je naredio biskupu da prizna rimske bogove i prinese im žrtvu, jer će u suprotnom biti podvrgnut mučenju i smrti, što je Kvirin odbio odgovorivši da smrt za njega predstavlja put do vječnog života i da se raduje prilici da postane žrtva za pravog Boga. Na to ga je Maksim dao zatvoriti i staviti u lance. U tamnici se jedne noći pojavila velika svjetlost, što je potaknulo Kvirinovog tamničara Marcela na preobraćenje. Nakon tri dana, Maksim je naredio da biskupa Kvirina odvedu guverneru Amanciju, u Panoniju Primu, kako bi mu se izrekla smrtna presuda. Vodili su ga u lancima od grada do grada. Po Amancijevom povratku iz Scarbantije (Soprana), predstavljen mu je blaženi biskup Kvirin, pri čemu je odredio da ga se dovede u Savariju (Szombathely) na saslušanje. Amancije je preispitao Kvirinovo suđenje u Sisciji (Sisku) i još ga jednom pokušao uvjeriti da se pokori, imajući na umu biskupovu starost, no Kvirin je odbio prihvativši podnijeti muke. Amancije ga je potom osudio na smrt kao primjer drugim kršćanima, naredivši da mu se oko vrata veže mlinski kamen i da bude utopljen u rijeci Sibaris (Perint). Kad je bačen s mosta u rijeku, Kvirin je još dugo plutao i razgovarao s promatračima, pozivajući ih da ne budu obeshrabreni njegovim primjerom. Njegovo tijelo pronađeno je u blizini mjesta utapanja, gdje je nastalo mjesto molitve (vjerojatno oratorij), a pokopan je u crkvi blizu vrata Scarbantije. Mučen je i umro 4. lipnja. Kada su barbari napali Panoniju, kršćani su prenijeli njegove relikvije u Rim i pokopali ih u katakombama na Apijskoj cesti (Via Appia), gdje su nekoć ležali ostaci apostola Petra i Pavla, a gdje sada počiva sveti Sebastijan, izgradivši crkvu dostojnu njegova imena.⁶⁶

⁶⁵ U djelu *Chronicon*, sv. Jeronim mučeništvo sv. Kvirina datirao je u 308. godinu. Galerije je vladao 305.-311., Dioklecijan 284.-305., a Maksimijan 286.-305. Prema tome, moguće je da je Kvirin mučen i ubijen nešto ranije (prema: Petrović, „Sveti Kvirin“, 83-84).

⁶⁶ Usp. Tamas, „Hagiography, the Cult of Martyrs“, 54-61.

5.2. Štovanje

Migracija panonskog stanovništva na prostor današnje Italije dogodila se vjerojatno već u drugoj polovici 4. stoljeća ili na prijelazu iz 4. u 5. stoljeće, a podatak o prijenosu Kvirinovih relikvija u Rim veže se uz mauzolej Platonija pokraj bazilike sv. Sebastijana na Apijskoj cesti, koji se kasnije nazivao Mauzolejom sv. Kvirina (Mausoleo di S. Quirino).⁶⁷ Četiri ranosrednjovjekovna itinerara spominju grobnicu mučenika Kvirina na spomenutoj lokaciji, iako niti jedan ne specificira o kojem je Kvirinu riječ.⁶⁸ Samo jedan rukopis iz 12. stoljeća (Vatikan, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. lat. 1191) sadrži podatak da je u 12. stoljeću papa Inocent II. po obnovi bazilike Majke Božje preko Tibera (S. Maria in Trastevere) dao u nju prenijeti kosti sv. Kvirina.⁶⁹ Zanimljivo je spomenuti kako je 1626. i 1627. zagrebački biskup Petar u dva navrata molio iz Rima relikvije mučenika za posvetu obnovljenih oltara stolne crkve. Među ostalim, molio je i nešto od relikvija sv. Kvirina, prvi put napisavši da se tijelo nalazi u katakombama, a drugi put da počiva u bazilici Majke Božje, spomenuvši i navodnu Kvirinovu ruku koja se čuva u bazilici sv. Lovre u Lucini (S. Lorenzo in Lucina). Nije poznato kakav je bio ishod ovih zamolbi.⁷⁰

Iako većina hagiografskih tekstova govori o prijenosu Kvirinovog tijela u Rim, ima i izvora koji čuvaju spomen o prijenosu relikvija u sjevernu Italiju, u Milano, u Ravenu, a posebice u Akvileju.⁷¹ Najznamenitiji izvor koji svjedoči o tome je ovalni srebrni relikvijar iz Grada, spremnik u kojemu se čuvaju svetačke relikvije, iz 5. ili 6. stoljeća. *Gradeška kronika* spominje da su relikvije sv. Kvirina u Grado prenesene iz Akvileje.⁷² Kult sv. Kvirina vrlo rano se proširio područjem Akvileje, Venecije, Ravenne i Cividalea. Razni dokazi materijalne kulture, a ponajprije bogata hagiografska tradicija, svjedoče o tome da je Akvileja do 6. stoljeća u potpunosti usvojila sveca. Prilikom prepisivanja akvilejskih pasija, hagiografija sv. Kvirina ušla je i u austrijske rukopise.⁷³

U ovom kontekstu, važno je osvrnuti se još jednom na povijest Akvilejske patrijaršije, i različite kulturne krugove koje je ona podrazumijevala. Nakon odcjepljenja gradeškog patrijarhata,⁷⁴ „stari“ akvilejski patrijarhat zbog političkih nemira premjestio je svoju upravu u Cormòns

⁶⁷ Petrović, „Sveti Kvirin“, 88.

⁶⁸ Tamas, „Hagiography, the Cult of Martyrs“, 40.

⁶⁹ Tamas, „Hagiography, the Cult of Martyrs“, 29.

⁷⁰ Dragutin Nežić, „Sveti pastir Kvirin“, u *Sveti Kvirin biskup sisački*, ur. Ružica Čakširan (Sisak: AURA, 2003), 68, 70.

⁷¹ Petrović, „Sveti Kvirin“, 88.

⁷² Tamas, „Hagiography, the Cult of Martyrs“, 41-45.

⁷³ Petrović, „Sveti Kvirin“, 89-90.

⁷⁴ Vidi str. 8.

627./628. godine. Od 737., pa sve do 1238. godine kada je na važnosti počeo dobivati grad Udine, administrativno središte patrijarhata bilo je u Cividaleu.⁷⁵ Akvilejsku patrijaršiju važno je istaknuti i kao mjesto susreta latinskog, slavenskog i njemačkog svijeta.⁷⁶ Pod franačkom vlašću, od kraja 8. stoljeća, Akvilejska patrijaršija bila je pod snažnim utjecajem germanizacije, koja se nastavila i u okviru Svetog Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti od kraja 10. stoljeća.⁷⁷ Od 11. stoljeća akvilejski patrijarsi bili su mahom njemački plemići, a njihova teritorijalna vlast obuhvaćala je važna područja kao što su Trst, Istra, Koruška, Štajerska i Cadore.⁷⁸ Znakovito je da slavlje sv. Kvirina nalazimo u izvorima šireg akvilejskog područja, naročito u Cividaleu, ali i Goriškoj (Gorizia) kao jednom od posjeda akvilejskog patrijarhata,⁷⁹ zatim u kalendarima Trsta,⁸⁰ kao i u brojnim tekstovnim izvorima na području današnje Austrije,⁸¹ gdje se ističe i kao zaštitnik Bečke metropolije.⁸²

Kada je u pitanju područje današnje Hrvatske, sveti Kvirin ističe se kao zaštitnik Sisačke i Krčke biskupije. Osim u Sisku, na području kontinentalne Hrvatske slavi se još u Zagrebačkoj i Đakovačko-osječkoj metropoliji, a na Jadranu u Zadarskoj nadbiskupiji i Porečko-pulskoj biskupiji.⁸³ Pritom valja spomenuti kako se na dan 4. lipnja štuje i u najstarijem misalu iz Pule, kako je pokazala rekonstrukcija liturgijskoga kalendara Pulske biskupije prema najstarijem pulskom sanktoralu,⁸⁴ a potvrđeno je usporedbom s misnim izvorima 11. i 14. stoljeća koji se danas čuvaju u Šibeniku i Augsburgu.

5.3. Poveznica s Krkom

Dok je veza između panonskog mučenika i sjevera Hrvatske prilično jasna, prisustvo njegovog kulta na obali i dalje je predmet rasprava. Postoje dvije teorije o širenju kulta sv. Kvirina na

⁷⁵ Angela Borzacconi, „Sulle tracce del Patriarcato“, u *Sulle tracce dello Stato Patriarcale di Aquileia* (Trst: dotART, 2020), 15, 21.

⁷⁶ Raffaella Camilot-Oswald, *Die liturgischen Musikhandschriften aus dem mittelalterlichen Patriarchat Aquileia* (Kassel: Bärenreiter, 1997), XXVII.

⁷⁷ Breko Kustura, *Glazba povijesnih hrvatskih zemalja*, 68.

⁷⁸ Borzacconi, „Sulle tracce del Patriarcato“, 17-18.

⁷⁹ Camilot-Oswald, *Die liturgischen Musikhandschriften*, CXVII, CXXIX, 26.

⁸⁰ Hana Breko Kustura, *Najstarija misna knjiga srednjovjekovne Pule (11. stoljeće) – Notirani glazbeni kodeks iz Samostana franjevac konventualaca u Šibeniku, tzv. šibenski „Liber sequentiarum et sacramentarium“* (Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2012), 97.

⁸¹ Chiesa, „Passio Quirini“, 503.

⁸² Dora Mrakovčić, „Ikonografija i geneza svetaca zaštitnika Krčke biskupije“, diplomski rad (Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2020), 11.

⁸³ Mrakovčić, „Ikonografija i geneza svetaca“, 11.

⁸⁴ Usp. Hana Breko Kustura, *Najstarija misna knjiga srednjovjekovne Pule*, 106.

otok Krk. Prva migraciju panonskog stanovništva povezuje direktno s kvarnerskim područjem, dok druga pretpostavlja da je kult na Krk dospio posredstvom Akvilejske patrijaršije.

Neki autori, među kojima se kao prvi ističe lingvist Petar Skok, smatraju da je kult sv. Kvirina na Krku rezultat izbjeglištva panonskih kršćana između 5. i 7. stoljeća.⁸⁵ Jezikoslovac Radoslav Katičić piše da „počeci toga kulta sežu u rani srednji vijek, u vrijeme kada je biskupsko sjedište toga svetca bilo izgubljeno za kršćanstvo, a otok Krk izbjeglicama što su došli odatle pružio sigurnu zaštitu“.⁸⁶ Josip Bratulić također smatra da je kult na otok donijelo panonsko stanovništvo, ali da se to dogodilo tek u 9. stoljeću, uslijed prodora Mađara na područje bivše Panonije.⁸⁷ S druge strane, povjesničar Tomislav Galović slavlje sv. Kvirina na Krku povezuje s potencijalnim osnutkom Krčke biskupije od strane Akvilejske patrijaršije u drugoj polovici 6. stoljeća i činjenicom da je ona dotad u potpunosti usvojila mučenika.⁸⁸

Franjo Velčić piše: „Ne znamo točno otkad se sv. Kvirin štuje u Krčkoj biskupiji, ali crkva sv. Kvirina u sklopu krčke katedrale materijalni je dokaz da to štovanje potječe barem iz 12. stoljeća“.⁸⁹ S obzirom na to da nije moguće sa sigurnošću utvrditi je li Krčku biskupiju osnovao akvilejski patrijarh i pod čijom je nadležnošću bila do 10. stoljeća, sve su spomenute teorije širenja kulta moguće. Zbog svoje geografske pozicije, Krk je bez sumnje bio podložan talijanskim utjecajima, pogotovo od 12. stoljeća kada je definitivno potpao pod gradešku jurisdikciju. Uzmemo li u obzir značajan razvitak Krčke biskupije u tom periodu, o čemu svjedoče gradnja katedrale i sakralnog objekta posvećenog sv. Kvirinu, nije isključena ni mogućnost da je kult svetog Kvirina na Krku uspostavljen tek tada.

⁸⁵ Mrakovčić, „Ikonografija i geneza svetaca“, 11.

⁸⁶ Radoslav Katičić, *Litterarum studia: Književnost i naobrazba ranoga hrvatskog srednjovjekovlja* (Zagreb: Matica hrvatska, 1998), 287.

⁸⁷ Josip Bratulić, „Sveti Kvirin, biskup i mučenik – u Sisku i u Krku“, u *Antiquam fidem*, ur. Darko Tepert i Spomenka Jurić (Zagreb: Glas Koncila, 2011), 115.

⁸⁸ Tomislav Galović, „Sveti Kvirin i Krčka biskupija“, *Krčki kalendar* (2013): 125.

⁸⁹ Velčić, „Povijesno-zemljopisni pregled“, 14.

6. Antifonar(i)

6.1. Antifonar kao liturgijska knjiga

U ranom srednjem vijeku, naziv „antifonar“ ponekad se koristio za zbirku liturgijskih napjeva za misu i časoslov, no kasnije poprima specifičnije značenje i odnosi se na liturgijsku knjigu zapadne Crkve koja sadrži antifone i druge zborske napjeve za službu božanskog časoslova, dok je za zbirku misnih napjeva uobičajen termin „gradual“.⁹⁰ Božanski časoslov, oficij ili liturgija časova pritom predstavlja kontinuirani ciklus molitava, čitanja i pjevanja, koji se u Rimokatoličkoj Crkvi obavlja svakoga dana i noći. Čini ga osam službi, od kojih se svaka povezuje s određenim dijelom dana: jutarnja služba (*Ad Laudes*); službe malih časova u šest (*Ad Primam*), devet (*Ad Tertiam*), dvanaest (*Ad Sextam*) i petnaest sati (*Ad Nonam*); večernja (*Ad Vesperam*); povečerje (*Ad Completorium*); i noćna služba (*Ad Matutinum*). Antifonar sadrži napjeve časoslova kao što su antifone, responzoriji s pripadajućim versom i verzikuli, a koristi se u kombinaciji s brevijarom koji uključuje himne, čitanja i molitve.⁹¹

Većina antifonara sadrži napjeve za čitavu liturgijsku godinu, raspoređene u dijelove nazvane Temporal i Sanktoral, te Komunal. Temporal (*Proprium de tempore*) se odnosi na „blagdane Gospodnje“, među kojima su svetkovine Božićnog vremena s fiksnim datumima, ali i one pomične određene datumom Uskrsa. Dok se Temporal primarno veže uz događaje iz Kristova života, Sanktoral (*Proprium sanctorum*) obuhvaća blagdane svetaca s fiksnim datumima u liturgijskom kalendaru i može varirati ovisno o regiji, pa se tako u pojedinim mjestima slave lokalni zaštitnici,⁹² kao što je to sv. Kvirin u Krku. S druge strane, Komunal (*Commune sanctorum*) sadrži zajedničke napjeve posvećene svecima nižega ranga koji nemaju poseban oficij, dok su napjevi za uobičajeni tjedni ciklus časoslova rjeđe zastupljeni u antifonarima.⁹³

Uz sve rečeno, antifonare je moguće podijeliti u dvije kategorije, na one koji slijede sekularnu ili katedralnu tradiciju (*cursus*) i one izrađene prema monastičkoj tradiciji.⁹⁴ One se razlikuju po strukturi i mjestu uporabe. Noćna služba u oficijima za svetkovine i blagdane višeg ranga

⁹⁰ Michel Huglo i David Hiley, „Antiphoner“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.01034> (pristupljeno 6. rujna 2024.).

⁹¹ Lila Collamore, „Prelude: Charting the Divine Office“, u *The Divine Office in the Latin Middle Ages: Methodology and Source Studies, Regional Developments, Hagiography*, ur. Margot E. Fassler i Rebecca A. Baltzer (Oxford: Oxford University Press, 2000), 3.

⁹² Joseph Dyer, Kenneth Levy i Dimitri Conomos, „Liturgy and Liturgical Books“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.40071> (pristupljeno 19. rujna 2024.).

⁹³ Hrvoje Beban, „Dominikanski antifonarij franjevačkoga samostana na otoku Badija kod Korčule: Analiza rukopisa“, *Arti musices* 41, br. 2 (2010): 170.

⁹⁴ Razliku monastičkog i sekularnog oficija vidi u: Richard Crocker, *An Introduction to Gregorian Chant* (Yale: Yale University Press, 2000), 133.

dijeli se na tri nokturna.⁹⁵ U sekularnoj tradiciji svaki od njih sadrži po tri antifone i responzorija, a u monastičkoj po četiri antifone i responzorija. Nadalje, sekularni časoslov sadrži pet psalama za večernju službu i kratki responzorij za male časove, dok monastički ima četiri psalma u večernjoj službi i nema kratki responzorij u okviru službi malih časova.⁹⁶ Kada je u pitanju jutarnja služba, obje tradicije sadrže po pet antifona, osim subotom kada se u monastičkom oficiju izostavlja četvrta antifona.⁹⁷ Kao što je sugerirano nazivom, katedralna ili sekularna tradicija slijedila se prvenstveno u katedralama i župnim crkvama, a monastička unutar samostanskih zajednica. Međutim, i unutar monastičkih zajednica treba načiniti distinkciju između prosjačkih redova kao što su franjevci i dominikanci, koji su uz kanonike negovali sekularnu tradiciju, te pustinjačkih redova poput benediktinaca, cistercita i kartuzijanaca koji su poštovali monastičku.⁹⁸

6.2. Kodikološki opis krčkih antfonara

Krčki antfonari dvije su rukopisne knjige pisane na pergameni, a označene natpisima *Antifonarij I* i *Antifonarij II* na prvoj stranici. Sastoje se od 300 listova velikih dimenzija (otprilike 478 x 329 mm), a uvezani su drvenim koricama djelomično prekrivenima smeđom kožom (Prikaz 1).



Prikaz 1. Krčki antfonari (foto. Ana Čizmić Grbić).

⁹⁵ Collamore, „Prelude: Charting the Divine Office“, 4.

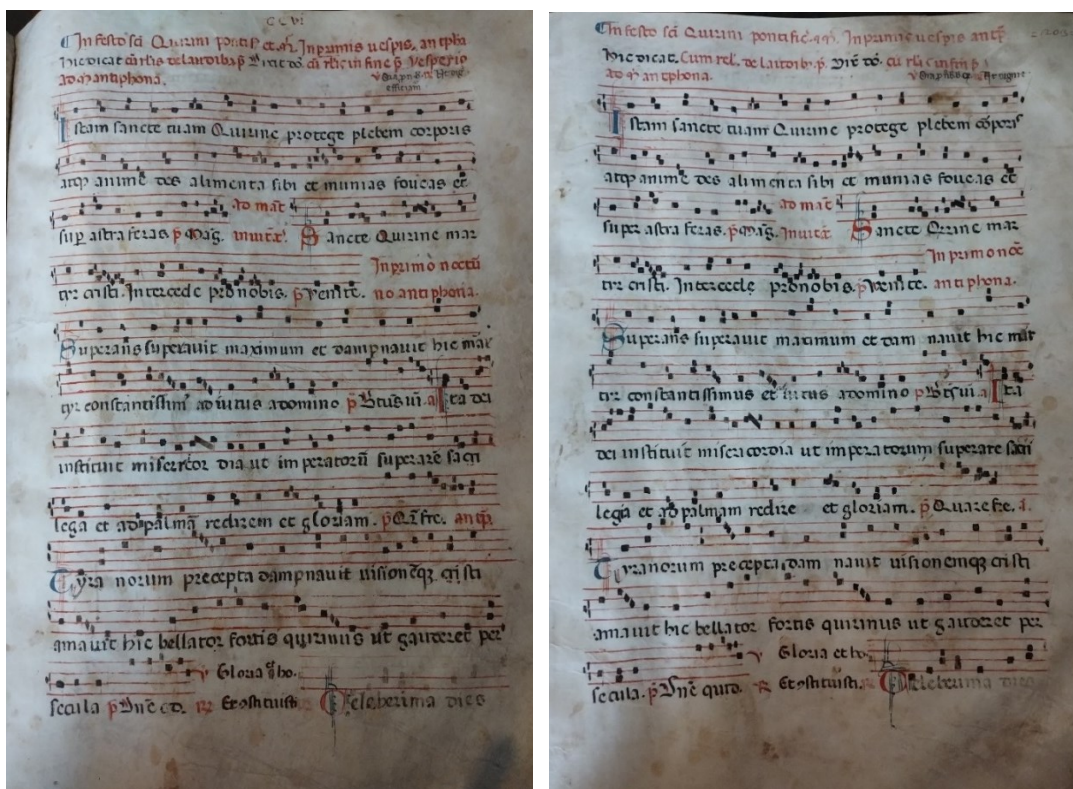
⁹⁶ Huglo i Hiley, „Antiphoner“ (pristupljeno 6. rujna 2024.).

⁹⁷ Collamore, „Prelude: Charting the Divine Office“, 7.

⁹⁸ Beban, „Dominikanski antfonarij franjevačkoga samostana“, 170.

Riječ je o antifonarima koji slijede sekularnu tradiciju i sadrže napjeve za čitavu liturgijsku godinu (podijeljene u dva dijela, na Sanktoral i Temporal), a vjerojatno su nastali sredinom 14. stoljeća,⁹⁹ što potvrđuje i tipologija pisma, notacije i inicijala, kako će u nastavku biti pokazano. Ispravci i kasniji dodaci iz 15. i 16. stoljeća upućuju na to da su rukopisi u uporabi ostali duže vrijeme. Iako bi možda bilo za očekivati da je riječ o dvama svescima jednog antifonara, ove knjige zapravo su dvije gotovo identične kopije cjelovitog antifonara, pa ih možemo nazvati rukopisima „blizancima“.¹⁰⁰ U tom kontekstu, posebno je zanimljivo da su pronađeni na istom mjestu.

Antifonari su pisani *rotundom*, oblom goticom talijanskog tipa, razmještenom u dvanaest redova s malim proredom i skromnim naizmjeničnim crvenim i plavim inicijalima (*littera ferialis*)¹⁰¹ sa sitnim vitičastim ornamentima u suprotnoj boji (plava-crvena, crvena-plava). Napjevi su notirani crnom kvadratnom notacijom kojoj je posvećeno posebno poglavlje diplomskog rada. Prikaz 2, koji predstavlja početne stranice časoslova sv. Kvirina, ilustrira sve spomenute karakteristike, a iz primjera se jasno može vidjeti i sličnost između dvaju rukopisa.



Prikaz 2. Početak oficija sv. Kvirina u krčkim antifonarima (*Antifonarij I*, fol. 206 r i *Antifonarij II*, fol. 203r).

⁹⁹ Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien“, doktorska disertacija u izradi.

¹⁰⁰ Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien“, doktorska disertacija u izradi.

¹⁰¹ Usp. Anđelko Badurina, *Illuminirani rukopisi u Hrvatskoj* (Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Kršćanska sadašnjost, 1995), 112.

S obzirom na ograničen pristup izvorima, kao i na opseg njihovog sadržaja, istraživanje antifonara u cijelosti bilo bi dugotrajno, opsežno, i zahtijevalo bi kontinuiran pristup materijalima ili bolje tehnološke uvjete. Umjesto toga, ovaj diplomski rad fokusira se na detaljnu analizu teksta, notacije i napjeva časoslova sv. Kvirina Sisačkog, koji se nalazi na folijima 206r – 209v *Antifonarija I*, te folijima 203r – 206v *Antifonarija II*. Razlog za usredotočenost na ovaj oficij ne leži samo u njegovoj posveti lokalnom zaštitniku, već i u činjenici da je riječ o dosad u potpunosti nepoznatom te potencijalno jedinstvenom glazbenom izvoru.

7. Oficij sv. Kvirina

7.1. Tekst

7.1.1. Obilježja, sadržaj i porijeklo

Iako su se tijekom čitavog kasnog srednjega vijeka komponirali prozni oficiji, razdoblje od 12. do 16. stoljeća obilježila je rastuća popularnost versificiranih oficija, čiji su tekstovi pisani u stihovima. Pritom su se koristili i silabički i akcenatski sistem versifikacije, a stihovi su vrlo često bili rimovani.¹⁰² Ipak, oficij sv. Kvirina ne spada u ovu kategoriju. Časoslov je na latinskom jeziku, a tekstovi napjeva pisani su u prozi. U sadržajnom smislu riječ je o slavljeničkim tekstovima koji veličaju sveca, zatim hagiografskim koji donose podatke o njegovom mučeništvu i smrti, ili o kombinaciji jednog i drugog.

U drugom responzoriju drugog noćna specificira se da je riječ upravo o sisačkom biskupu i mučeniku Kvirinu.¹⁰³ Tome u prilog ide i kalendarsko pozicioniranje oficija sv. Kvirina između časoslova za blagdane sv. Ivana pred Latinskim vratima 6. svibnja i Rođenja sv. Ivana Krstitelja 24. lipnja, koji datumski odgovara točno 4. lipnju.

O tome da je ovaj panonski mučenik zaštitnik Krka ne svjedoči tek činjenica da su izvori pronađeni u Krku, već i sam tekst časoslova. Prva antifona trećeg noćna govori o tome kako su se krčki klerici usuglasili u tome da će uvijek slaviti blagdan u spomen Kvirinovog mučeništva,¹⁰⁴ a na samom kraju oficija svetac je oslovljen kao „urbis Veglensis protector“ odnosno „zaštitnik grada Krka“.¹⁰⁵ To sugerira da su rukopisi, čak i ako nisu pisani na Krku, nastali za Krčku biskupiju, te da bi tekst mogao potjecati iz lokalnog izvora. Iako nema podataka o postojanju skriptorija u Krčkoj katedrali, na Krku je tijekom srednjega vijeka postojala snažna tradicija produkcije glagoljaških rukopisa.¹⁰⁶ Ne treba, stoga, isključiti mogućnost postojanja skriptorija u kojemu su se mogli pisati i prepisivati i latinski rukopisi. Stručna jezična i paleografska analiza antifonara mogla bi dati detaljniji odgovor na pitanje o porijeklu teksta i rukopisa.

¹⁰² Ritva Maria Jacobsson i Andreas Haug, „Versified Office“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.43100> (pristupljeno 7. rujna 2024.).

¹⁰³ „Beatus quirinus si[s]cianus episcopus et martyr cristi“ (M R 2.2., foliji 207v i 204v; vidi str. 56).

¹⁰⁴ „Pangat vegle clerus totus sedula contio et devote tanti patroni hunc agonem eius festo semper leta“ (M A 3.1, fol. 208r, 205r).

¹⁰⁵ „O martyr invictissime quirine constantissime urbis veglensis protector“ (V2 A M, fol. 209r, 206r). Gotovo identičan obrazac tituliranja i skladanja napjeva u čast lokalnog patrona nalazimo u gradualu iz obližnjeg Osora (15./16. stoljeće) gdje se sv. Gaudencija u notiranom napjevu titulira na isti način: „O confessor invictissime, Gaudenti constantissime urbis ausseri protector“. Usp. transliteraciju i transkripciju napjeva u: Hana Breko Kustura, „Raritetni napjevi u čast lokalnih patrona“, 52.

¹⁰⁶ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk*, 171-176.

Uz Kvirina, u oficiju se spominju još Maksim, magistrat koji je uhitio sv. Kvirina, i preobraćenik Marcel.¹⁰⁷ Najveći naglasak stavljen je na čudo Kvirinovog opstanka na površini vode, unatoč mlinskom kamenu za koji je bio zavezan. U kontekstu Kvirinove smrti na dva mjesta spominje se „fluvio Savariola“, dok o prijenosu tijela nema nikakvih informacija. S obzirom na to da u tekstovima akvilejske redakcije izostaje spomen mjesta Kvirinove smrti,¹⁰⁸ ovaj oficij ne može se povezati s tom skupinom izvora. U tekstovima rimske redakcije zastupljen je pak podatak da je svetac utopljen u rijeci Sibaris, u pokrajini Savariji, tj. Sabariji. Određene poteškoće, jasno, proizlaze iz fonološke sličnosti toponima „Sava“, „Savaria“, „Sibaris“ i „Sabaria“. Niti u jednom drugom pregledanom srednjovjekovnom izvoru ne nalazi se spomen riječi „Savariola“, no sufiks *-ola* mogao bi biti varijanta latinskog nastavka za umanjene. ¹⁰⁹ Prema tome, „Savariola“ bi bila „mala Sava“, što bi moglo upućivati ili na potok, ili na neku manju rijeku poput Kupe i Odre. Ovaj primjer ilustrira kako bi krčki oficij mogao doprinijeti daljnjim proučavanjima hagiografije sv. Kvirina.

Kao što je spomenuto, zasad nije poznato iz kojeg bi izvora tekst oficija sv. Kvirina mogao potjecati, no vrlo slična, kasnija verzija teksta dokumentirana je u enciklopedijskom djelu *Illyrici sacri* Daniela Farlatija koji ih je preuzeo, kako navodi, iz starog antifonara Krčke katedrale.¹¹⁰ Ipak, ova se inačica od one u antifonarima „blizancima“ razlikuje, ne samo u standardu latinskog jezika, nego i u ponekim riječima, pa čak i čitavim dijelovima rečenice. Ostaje, stoga, nepoznato je li Farlati tekst preuzeo iz ovih antifonara ili je on u oba slučaja preuzet iz nekog ranijeg izvora.

7.1.2. Transliteracija i komparativna analiza

Dodatak 1 na kraju diplomskog rada donosi usporedni prikaz cjelokupnih tekstova oficija dvaju antifonara i Farlatijeve inačice. Abrevijature, odnosno kratice, raspisane su u uglatim zagradama za sve riječi osim za oznake za psalme, verzikule i pripadajuće odgovore, rezponzorije te verse, koje su raspisane samo na početku. Radi preglednosti, izostavljene su pojedinačne abrevijature za antifone. Sve rubrike, odnosno liturgijske upute koje su u kodeksu

¹⁰⁷ Marcel se spominje i u tekstu sekvence u čast sv. Kvirina čiji tekst nalazimo u tiskanom Zagrebačkom misalu (*M 1511*). Usp. Miho Demović, *Zagrebački sekvencijar* (Zagreb: Kor Prvostolne Crkve Zagrebačke, 1994), 70-71.

¹⁰⁸ Vidi str. 13.

¹⁰⁹ Peter Smith, *Greek and Latin Roots: for Science and the Social Sciences, Part I – Latin* (Victoria: University of Victoria, 2015), 133.

¹¹⁰ Daniele Farlati, *Illyrici sacri 5: Ecclesia Jadertina cum suffraganeis, et Ecclesia Zagrebiensis* (Venecija, Sebastiano Coleti: 1775), 315-316.

ispisane crvenom bojom, u tablici su podebljane. Razlike teksta u antifonarima u odnosu na Farlatijev tekst obuhvaćaju:

- 1) izostanak velikog početnog slova kod vlastitih imenica,
- 2) izostanak interpunkcijskih znakova,
- 3) monoftongizaciju diftonga¹¹¹,
- 4) pojednostavljenje suglasničkih grupa¹¹²,
- 5) gubljenje dvostrukog suglasnika¹¹³,
- 6) različito korištenje slova „i“, „y“ i „j“¹¹⁴.

Ove distinkcije posve su očekivane kada je u pitanju srednjovjekovni latinski, pa su u tablici tek podcrtane. Značajnije su veće razlike koje se odnose na korištenje različitih nastavaka, različitih riječi te dodavanje ili izostavljanje pojedinih riječi ili dijelova rečenice. Ove pojave u tablici su označene crvenom bojom.

Ovdje je bitno napomenuti kako se inačice teksta u dvama antifonarima ponegdje razlikuju i međusobno, a uglavnom je riječ o drugačije zapisanim abrevijaturama. Usto, antifonari sadrže i poneke pogreške koje se očituju u naknadnom umetanju izostalih slova u obama antifonarima, ili pak samo u jednom od njih, a ti su kasniji dodaci u tablici zapisani u kurzivu.

Usprkos vizualnoj sličnosti između antifonara, dublja analiza pokazuje kako ipak nije riječ o identičnim kopijama. To potiče pitanje je li ih pisala ista osoba, a zatim i jesu li nastajali simultano, ili je jedan od njih korišten kao predložak za drugi. Smjer poteza pera i izgled rukopisa sugerira da je knjige pisao isti pisar, no budući da *Antifonarij II* sadrži veći broj kasnijih podebljanja moguće je da je ostao u duljoj uporabi od *Antifonarija I*.

S obzirom na spomen Krka u oba antifonara, njihova je veza sa Krčkom biskupijom neupitna. Ipak, pitanje koje ostaje neodgovoreno jest zašto su na istom mjestu sačuvane dvije kopije, i jesu li obje bile naručene za Krčku katedralu. Temeljita repertoarna analiza svakog pojedinog izvora u cijelosti mogla bi ponuditi odgovor na to pitanje.

¹¹¹ Npr. *animae* → *anime*.

¹¹² Npr. *Christi* → *Cristi*.

¹¹³ Npr. *collocatus* → *colocatus*.

¹¹⁴ Npr. *inclytus* vs. *inclitus*.

7.2. Napjevi

7.2.1. Struktura oficija

Božanski časoslov za nedjelje i liturgijska slavlja prvog stupnja (blagdane) započinje (prvom) večernjom službom dan ranije. Slučaj je to i oficija sv. Kvirina koji započinje *in primis Vesperis*. Drugi pokazatelj važnosti ovog slavlja je duljina noćne službe (*ad Matutinum*), odnosno njena podjela na tri noćurna.¹¹⁵ Uz prvu večernju i noćnu službu, ovaj oficij donosi napjeve jutarnje službe (*ad Laudes*) i druge večernje službe (*in secundis Vesperis*), dok su službe malih časova i povečerje (*Ad Completorium*) izostavljene iz rukopisa. To međutim ne znači da se ovi dijelovi časoslova nisu izvodili. Službe malih časova mogle su biti preuzete iz Komunala ili ferijalnog oficija, za dane kada nema propisanih slavlja.¹¹⁶ Služba u povečerje do velike je mjere pak standardizirana i rijetko sadrži prigodne napjeve za određeno slavlje, a psalmi koje uključuje određuju se prema danima u tjednu.¹¹⁷

U okviru spomenutih službi, krčki antifonari donose sljedeće napjeve: antifone i responsorije s versom, zatim psalme, hvalospjeve i verzikule. Napjevi su u potpunosti ispisani i notirani, dok su za dobro poznate napjeve, kao što su psalmi, hvalospjevi i verzikuli, navedeni tekstovni incipiti.

Čitava praksa pjevanja božanskog časoslova konstruirana je oko psalama, starozavjetnih molitava u stihovima, odnosno tjednog ciklusa koji podrazumijeva izvođenje svih 150 psalama.¹¹⁸ Kao napjeve, psalme odlikuje izrazito recitativan karakter i jednostavna struktura koja se sastoji od zapjeva (intonacije), recitacije i završne formule, odnosno diferencije (*differentiae*). Kao što je uobičajeno, krčki antifonari sadrže samo diferencije, koje donose završnu formulu psalama na tekst „saeculorum Amen“ u skraćenom obliku (*euoae*),¹¹⁹ i prema kojima se određuje *tonus*, odnosno recitativno-melodijska formula psalma.¹²⁰ U oficiju sv. Kvirina ispod diferencija ispisani su tekstovni incipiti psalama.

Uz psalme, časoslov sadrži i hvalospjeve, odlomke iz *Starog zavjeta* ili drugih izvora u obliku pjesama, koji se pjevaju na način istovjetan psalmima. Najpoznatija su tri novozavjetna hvalospjeva: *Magnificat* koji se pjeva na kraju večernje službe, *Nunc dimittis* koji se izvodi u

¹¹⁵ Collamore, „Prelude“, 4-5.

¹¹⁶ Collamore, „Prelude“, 4, 10.

¹¹⁷ Collamore, „Prelude“, 10.

¹¹⁸ David Hiley, *Western Plainchant: A Handbook* (Oxford: Clarendon Press, 1993), 21.

¹¹⁹ Christian Troelsgård et al., „Psalm“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.48161> (pristupljeno 20. rujna 2024.).

¹²⁰ Hiley, *Western Plainchant*, 61-62.

povečerje, te *Benedictus* kao dio jutarnje službe.¹²¹ Od hvalospjeva, oficij sv. Kvirina sadrži *Magnificat*, *Benedictus* te *Benedicite* koji se pjeva kao četvrti „psalam“ u sklopu jutarnje službe za nedjelje i blagdane,¹²² što dodatno potvrđuje važnost slavlja sv. Kvirina za Krčku biskupiju.

Psalmima i hvalospjevima prethode antifone. Riječ je o napjevima skladanima u relativno jednostavnom melodijskom stilu, bez velikih melizama koji karakteriziraju rezponzorijalne napjeve,¹²³ a modusi u kojima su skladani u pravilu su usklađeni s *tonusima* psalama i hvalospjeva.¹²⁴ Antifone za hvalospjeve *Magnificat* i *Benedictus* obično su duže i melodijski razvijenije od ostalih, a tako je i u oficiju sv. Kvirina. Među antifonama potrebno je izdvojiti invitorij ili pozivnik, odnosno početak noćne službe karakteriziran pjevanjem 94. psalma, *Venite exultemus Dominum*.¹²⁵ Dok su ostali psalmi i hvalospjevi indicirani diferencijama, za ovaj je u krčkim antifonarijima naveden kratak melodijski incipit. U oficiju sv. Kvirina u potpunosti su ispisane sve antifone jutarnje službe, kao i antifone za hvalospjev *Magnificat* koje se pjevaju pri kraju prve i druge večernje službe. Ostale antifone večernjih službi nisu zapisane, no uz prvu večernju stoji napomena (rubrika) da se u sklopu nje pjevaju iste antifone kao za jutarnju.

Sljedeća kategorija napjeva koju nalazimo u oficiju sv. Kvirina su takozvani dugi rezponzoriji, melodijski razvijeni i ukrašeni napjevi noćne službe. Oni se sastoje od dva glavna dijela, rezponzorija i versa, a odlikuje ih *aba* forma (rezponzorij-vers-rezponzorij), pri čemu ponavljanje obuhvaća tek jedan dio rezponzorija.¹²⁶ Kao što je u više navrata spomenuto, rezponzoriji su u svečanim oficijima podijeljeni na tri nokturna. Dok sekularni oficiji obično sadrže devet rezponzorija, za razliku od monastičkog koji ih ima dvanaest, u ovom oficiju pronalazimo njih osam; u trećem nokturnu zapisana su dva umjesto tri rezponzorija. Uz duge u noćnoj, oficij obično sadrži i kratke rezponzorije u silabičkom stilu u službama ostalih časova,¹²⁷ no oni u oficiju sv. Kvirina nisu zapisani.

¹²¹ Hiley, *Western Plainchant*, 21-22.

¹²² Collamore, „Prelude“, 7.

¹²³ Melizam je grupa koja se sastoji od više od pet ili šest nota pjevanih na jedan slog. Pridjev „melizmatičan“ u kontrastu je sa riječi „silabičan“, koja se odnosi na pjevanje jedne note na jedan slog (prema Richard L. Crocker, „Melisma“, *Grove Music Online* (2021), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.18332> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

¹²⁴ Hiley, *Western Plainchant*, 88-89.

¹²⁵ Hiley, *Western Plainchant*, 25.

¹²⁶ Hiley, *Western Plainchant*, 69-70.

¹²⁷ Hiley, *Western Plainchant*, 22.

Na kraju, preostaje spomenuti verzikule i njihove odgovore (*versiculus i responsum*). Riječ je o kratkim otpjevima u formi dijaloga, pjevanima u obliku vrlo jednostavnih formula.¹²⁸ Zbog toga ih u srednjovjekovnim rukopisima nije bilo uobičajeno zapisivati, tako da u krčkim antifonarima za ove napjeve nalazimo tek tekstovne incipite, a zastupljeni su u svim dijelovima oficija.

Česta kompozicijska praksa, osobito kada su u pitanju versificirani i rimovani oficiji, odnosi se na uređivanje časoslova prema modusima,¹²⁹ odnosno numerički poredak napjeva prema modusu u kojem su skladani.¹³⁰ Nasuprot tome, modalna struktura oficija sv. Kvirina najvećim je dijelom nepravilna. Izuzetak predstavljaju responzoriji drugog nokturna skladani u prvom, drugom i trećem modusu, te antifone jutarnje službe čiji redosljed odgovara brojčanom poretku od prvog do petog modusa.

Struktura časoslova sv. Kvirina detaljno je prikazana tablicom u Dodatku 2 na kraju rada. Tablica je izrađena prema standardima baze podataka *Cantus*, specijalizirane za proučavanje jednoglasnih srednjovjekovnih liturgijskih napjeva za oficij i misu.¹³¹

7.2.2. Kontrafakture?

U srednjem vijeku vrlo se često koristio postupak kontrafakture, dodavanja novog teksta na postojeću, najčešće poznatu melodiju.¹³² Usporedba napjeva časoslova sv. Kvirina s onima u *Cantus* bazi podataka, bazirana na unosu melodijskih incipita svakog od pojedinih napjeva u tražilicu, pokazala je da se njih 19 od ukupno 35 (54,3%) temelji na postojećim modelima. Riječ je o dvama dobro znanim i raširenim rimovanim oficijima posvećenima sv. Franji i sv. Antunu Padovanskom, koje je sredinom 13. stoljeća skladao franjevac Julian iz Speyera.¹³³ Ovi časoslovi zastupljeni su u mnogim europskim srednjovjekovnim liturgijskim izvorima, a oficij sv. Franje nalazi se i u krčkim antifonarima.¹³⁴

¹²⁸ Hiley, *Western Plainchant*, 22.

¹²⁹ Srednjovjekovni modusi razlikuju se od renesansnih, a određuju se prvenstveno prema ambitusu napjeva i njihovom završnom tonu. Najčešće se imenuju brojevima od 1 do 8. O modalitetu vidi u: Katarina Koprek, *Modaliteti gregorijanskih napjeva. Povijesni pregled i interpretacijske mogućnosti* (Zagreb: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019).

¹³⁰ Jacobsson i Haug, „Versified Office“ (pristupljeno 9. rujna 2024.).

¹³¹ *Cantus: A Database for Latin Ecclesiastical Chant* (pristupljeno 9. rujna 2024.).

¹³² Robert Falck i Martin Picker, „Contrafactum“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.06361> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

¹³³ Jacobsson i Haug, „Versified Office“ (pristupljeno 9. rujna 2024.).

¹³⁴ Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien“, doktorska disertacija u izradi.

Časoslov sv. Antuna (u tablici skraćeno: AP) poslužio je kao model za sve napjeve drugog nokturna izuzev prvog responzorija, te za sve napjeve trećeg nokturna, dok su na časoslovu sv. Franje (u tablici: F) temeljene antifone jutarnje službe. Valja istaknuti kako se melodije preuzete iz oficija sv. Antuna u oficiju sv. Kvirina nalaze na drugačijim pozicijama. U slučaju drugog nokturna i antifona jutarnje službe preuzeta je i ranije spomenuta pravilna modalna struktura (Tablica 1).

Služba, žanr, pozicija	Incipit	Predložak	Oficij, Služba, žanr, pozicija	Modus
M A 2.1	Martyrio scitiens tyrannorum	Quasi secus alveum rivuli	AP, M A 1.1	1
M A 2.2	Martyr Christi inclitus	Monte Sion praedicat domino	AP, M A 1.2	2
M A 2.3	Hic nempe mundi gaudia	Conterit miraculis peccatorum	AP, M A 1.3	3
M R 2.2	Beatus Quirinus Siscianus	Dono sapientiae plenus	AP, M R 2.1	3
M V 01	Die noctuque orationibus	A se pondus gloriae sibi	AP, M V 01	3
M R 2.3	Praeclarus martyr dei Quirinus	Vitam probant vilitas simplex	AP, M R 3.1	7
M V 01	Benedictus deus et pater	Sed signorum claritas probat	AP, M V 01	7
M A 3.1	Pangat Veglae clerus totus	Grave cor quaerentium nugas	AP, M A 2.1	4
M A 3.2	Junior fui et senui et non	Contra virum sanguinum	AP, M A 2.2	5
M A 3.3	Volo pater ut ubi ego sum	Laus perfecta profluit	AP, M A 2.3	6
M R 3.1	Gloriosus deus in sanctis	Sanctus hic de titulo crucis	AP, M R 3.3	1
M V 01	Beate Quirine Martyr Christi	Tamquam in patibulo crucis	AP, M V 01	1
M R 3.2	O martyr invictissime Quirine	In doctrinae poculis	AP, M R 2.3	6
M V 01	Summis caelorum civibus	Potior miraculis virtus	AP, M V 01	6
L A 1	Haec dicat contio gloriam	Franciscus vir catholicus	F, V A 1	1
L A 2	Nomen Christi confitendo	Coepit sub Innocentio	F, V A 2	2
L A 3	Beatus benedicatur ab omnibus	Hunc sanctus praelegerat	F, V A 3	3
L A 4	Laudent hunc martyrem pueri	Franciscus evangelicum	F, V A 4	4
L A 5	Vere credentes credimus	Hic creaturis imperat	F, V A 5	5

Tablica 1. Kontrafakture u oficiju sv. Kvirina.

Kada je u pitanju časoslov sv. Antuna Padovanskog, većina kontrafaktura spada u kategoriju koju Rhianydd Hallas naziva „modificiranim kontrafakturama“. Prema Hallas, napjevi klasificirani kao „prave kontrafakture“ uključuju tek manja odstupanja od predloška, odnosno manje varijacije ili pogreške, dok „modificirane kontrafakture“ karakteriziraju manje izmjene, ali i dodavanje ili izostavljanje većih glazbenih cjelina (više od triju uzastopnih nota).¹³⁵

Modifikacije u kontrafakturama uglavnom proizlaze iz činjenice da su prozni tekstovi oficija sv. Kvirina dodavani na melodije originalno skladane za versificirani, rimovani časoslov sv. Antuna, čiji su tekstovi znatno kraći. Usto, takvi oficiji imaju unutarnju strukturu teksta koja se temelji na akcentuaciji ili silabifikaciji, što se zatim prenosi i na melodiju. Struktura teksta oficija sv. Kvirina je nepravilna, pa je njegovo dodavanje melodijama koje su nastale za tekst pravilne strukture rezultiralo nepodudarnostima u naglascima pojedinih riječi.

Responzorij *Praeclarus martyr dei Quirinus* predstavlja radikalni slučaj modificiranja originalne melodije kako bi se ona prilagodila novom tekstu. Tablicom 2 prikazana je usporedba teksta ovog napjeva i originalnog teksta oficija sv. Antuna.

Oficij sv. Antuna (M R 3.1)		Oficij sv. Kvirina (M R 2.3)	
Tekst	Broj slogova	Tekst	Broj slogova
Vitam probant vilitas	7	Praeclarus martyr dei Quirinus pontifex	13
simplex innocentia	7	tyrannorum gazis vepribus	9
cura disciplinae	6	plenas reputans,	5
zelo juncta caritas	7	velut sidus in sublime	8
veritas modestia	7	radiat matutinum,	7
testes sunt doctrinae.	6	quem hodie angeli atque archangeli,	25
		sanctorum inclitus chorus universus	15
	Rima: abc abc	melodis vocibus suscipiunt in celestibus.	
	Ukupno: 40		Ukupno: 82

Tablica 2. Usporedba tekstova responzorija.

Primjer 1 donosi usporedbu melodija ovih responzorija i prikazuje postupke kojima u oficiju sv. Kvirina nastaju „modificirane kontrafakture“. Oni obuhvaćaju:

- 1) dodavanje pojedinih nota, notnih grupa te većih melodijskih sekcija u sredini ili na kraju napjeva (označeno zelenom bojom)
- 2) izostavljanje pojedinih nota (označeno crvenom bojom)

¹³⁵ Rhianydd Hallas, „Two Rhymed Offices Composed for the Feast of the Visitation of the Blessed Virgin Mary: Comparative Study and Critical Edition“, doktorska disertacija (Bangor University, 2021), 198.

- 3) razdvajanje originalnih ligatura i notnih grupacija (označeno plavom bojom)
- 4) dodavanje teksta na melizme (označeno ljubičastom bojom)
- 5) promjene u tonskim visinama (označeno narančastom bojom)

CH-Fco Ms. 2;
fol. 183r

A1, A2;
fol. 207v, 204v

Vi- tam pro- bant

Prae- cla- rus mar- tyr de- i Qui- ri- nus

vi- li- tas sim- plex in- no- cen- ti- a

pon- ti- fex ty- ran- no- rum ga- zis ve- pri- bus

cu- ra di- sci- pli- nac | ze- lo

ple- nas re- pu- tans ve- lut

junc- ta ca- ri- tas ve- ri- tas mo- de- sti- a

si- dus in su- bli- me ra- di- at ma- tu- ti- num |

tes- tes sunt doc-

quem ho- di- e an- ge- li at- que

tri-

ar- chan- ge- li san- cto- rum in- cli- tus cho- rus

Primjer 1. Usporedba rezponzorija.¹³⁶

Kada je u pitanju oficij sv. Franje, jutarnje antifone u časoslovu sv. Kvirina temelje se tek na počecima i generalnom smjeru kretanja melodija posvećenih sv. Franji, ali uz toliko izmjena da su napjevi jedva prepoznatljivi. Za razliku od rezponzorija, tekstovi ovih antifona nisu toliko dugački da bi to predstavljalo osnovnu motivaciju za modifikacije (Tablica 3). Prva antifona u jutarnjoj službi najsličnija je predlošku (Primjer 2), a svaka sljedeća od njega odstupa sve više, do te mjere da postaje upitno možemo li napjeve uopće nazvati kontrafakturama.

Oficij sv. Franje (LA 1)		Oficij sv. Kvirina (LA 1)	
Franciscus vir catholicus	8	Haec dicat contio gloriam,	9
et totus apostolicus	8	et laudes domino	6
ecclesiae teneri	7	qui beatum Quirinum	7
fidem Romane docuit	8	beavit martyrio.	7
presbyterosquae monuit	8		
prae cunctis revereri.	7		
	Ukupno: 46		Ukupno: 29

Tablica 3. Usporedba tekstova antifona.

Primjer 2. Usporedba antifona.¹³⁷

¹³⁶ Melodije i tekstovi oficija sv. Antuna i Franje preuzete su iz franjevačkog antifonara iz 14. stoljeća koji se pod signaturom *Ms. 2* nalazi u *Bibliothèque des Cordeliers* u Fribourgu (*CH-Fco Ms. 2*). Rukopis je dostupan putem: „Fribourg, Bibliothèque des Cordeliers, Ms. 2“, *Cantus Database*, <https://cantusdatabase.org/source/123672> (pristupljeno 21. rujna 2024.).

¹³⁷ Isto, str. 31.

Razlog za ovaj neobičan slučaj kontrafaktura mogao bi biti davanje oficiju sv. Kvirina na važnosti korištenjem popularnih i široko upotrebljivanih melodija. Ipak, uz njega se veže niz pitanja. Zašto su korištena dva modela, a ne samo jedan, i zbog čega ih autor nije upotrijebio za sastavljanje kompletnog časoslova, već samo za neke dijelove? Nadalje, zbog čega od njih odstupa do te mjere da se u pitanje dovodi prepoznatljivost originalnih melodija? U ovom kontekstu zanimljivo je istaknuti kako je sastavljač oficija sv. Kvirina bio vjerniji predlošku kada je u pitanju časoslov sv. Antuna Padovanskog, koji se za razliku od oficija sv. Franje ne nalazi u krčkim antifonarima.¹³⁸ Posebno je važno naglasiti problematiku teksta, koja podrazumijeva korištenje proznog teksta na melodije konstruirane za tekst u stihovima, što bi moglo sugerirati da je tekst nastao prije oficija i neovisno o njemu.

7.2.3. Novoskladani napjevi

Dosadašnje istraživanje nije rezultiralo pronalaskom predložaka za preostale melodije u časoslovu sv. Kvirina. Iako bi se to u budućnosti moglo promijeniti, ti se napjevi bez konkordancija u do sada pregledanim izvorima zasad razmatraju kao novoskladani dijelovi oficija.

Ti napjevi sadrže sve karakteristike kasnijeg srednjovjekovnog stila, što je u skladu s procijenjenim vremenom nastanka rukopisa. Roman Hankeln smatra da prilikom razmatranja stila u kojemu je melodija skladana treba obratiti pažnju na njezin ambitus, duljinu, i melizme, a zatim pojavu ili izostanak karakteristika kao što su skokovi veći od kvarte, kombinacije skokova (rastvorbe te tri ili više uzastopna skoka u različitim smjerovima), ljestvične figure s opsegom većim od kvarte, te tzv. galikansku kadencu,¹³⁹ karakteriziranu pomakom za uzlaznu sekundu te repeticijom posljednjeg tona (npr. *C-D-D*).¹⁴⁰

Kao što je uobičajeno, antifone oficija sv. Kvirina uglavnom odlikuje silabički stil, no njihove melodije obuhvaćaju relativno široke raspone, najčešće u intervalima oktave ili none, s izuzetkom invitorija u opsegu od kvinte. Razmjerno dugački i izrazito melizmatični responzoriji kreću se u rasponu od septime do decime. Obiluju melodijskim skokovima za kvartu i kvintu u oba smjera, koji često nisu usklađeni s naglascima u tekstu, što ih čini

¹³⁸ Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien“, doktorska disertacija u izradi.

¹³⁹ Roman Hankeln, „Zur musikstilistischen Einordnung mittelalterlicher Heiligenoffizien“, *Etudes grégoriennes* 36 (2009): 147-148.

¹⁴⁰ Hiley, *Western Plainchant*, 104.

zahtjevnima za pjevanje. U velikoj se mjeri pojavljuju i različite kombinacije skokova, te silazni ljestvični pomaci koji dosežu opseg od septime, kao i galikanska kadenca.

Zanimljiva je i uporaba melizama, pri čemu se najveći melizmi nalaze na važnim dijelovima teksta koji govore, primjerice, o čudu Kvirinovog opstanka na površini vode i prelasku u vječni život. Pojedini melizmi predstavljaju postupak sličan tonskom slikanju, pa je riječ *perpetuam* („vječan“) popraćena ponavljajućim melodijskim obrascem, a *transitum* („prijelaz“) izrazito dugačkim melizmom. Manji melizmi nalaze se na dijelovima teksta u kojima se spominju Božje ime, Krist i sl., što ukazuje na činjenicu da je skladatelj melodije obraćao posebnu pozornost na značenje teksta.

Iz izvođačke perspektive, zbog svih nabrojanih karakteristika napjevi su poprilično zahtjevni za izvođenje, što ide u prilog tvrdnji da je u Krčkoj katedrali postojala *schola cantorum*.¹⁴¹

7.3. Notacija

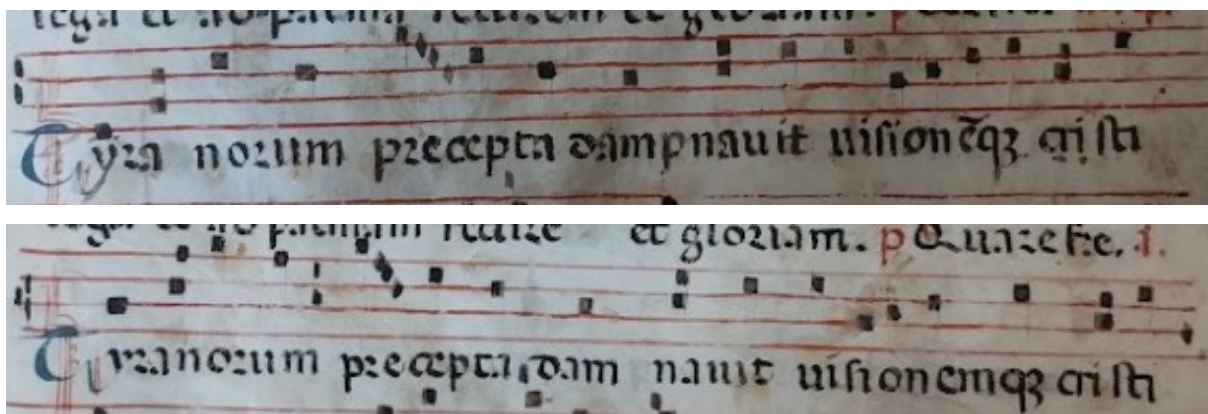
Napjevi su zapisani crnom kvadratnom notacijom na četiri crvene crte, uz korištenje C i F ključeva i romboidnih *custosa*, simbola pozicioniranih na kraj crtovlja koji olakšavaju pjevanje najavljujući sljedeći ton u novom redu. Riječ je o tipu notacije koji se razvio u 12. stoljeću i bio u širokoj uporabi od 13. do 16. stoljeća.¹⁴² S dvanaest crtovlja po stranici, pismo i notacija krčkih antifonara relativno su sitni u usporedbi s drugim rukopisa sličnog tipa. Vizualno podsjećaju na liturgijske glazbene rukopise sličnog vremena nastanka iz regije Friuli-Venezia Giulia na sjeveroistoku Italije.¹⁴³

Kao što je ranije spomenuto, s obzirom na smjer poteza pera, stil notacije i figure koje se pojavljuju, čini se da su krčki rukopisi djela istog pisara. Ipak, u antifonarima postoje određena odstupanja, primjerice iste su melodije vrlo često zapisane u različitim ključevima (Prikaz 3), a pojedini dijelovi melodije zapisani su u drugačijim grupacijama neuma (Prikaz 4). Pritom se u suštini radi o maniri pisanja (odluci pisara) jer je, bez obzira na različite ključeve i grupacije neuma, riječ o istim melodijama. Poseban problem u izvođačkom smislu predstavljaju razlike u tekstu, ponekad očitovane u različitom potpisivanju, a ponekad kasnijim dodacima (Prikaz 5), kao i razlike u melodiji (Prikaz 6).

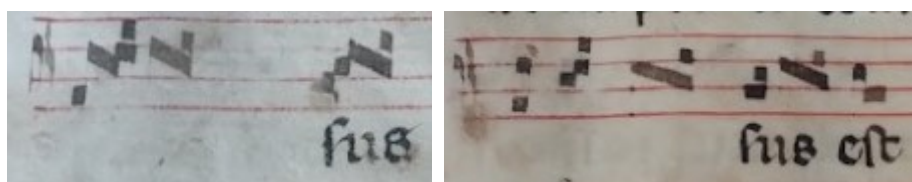
¹⁴¹ Vidi str. 10.

¹⁴² Ian D. Bent et al., „Notation“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.20114> (pristupljeno 10. rujna 2024.).

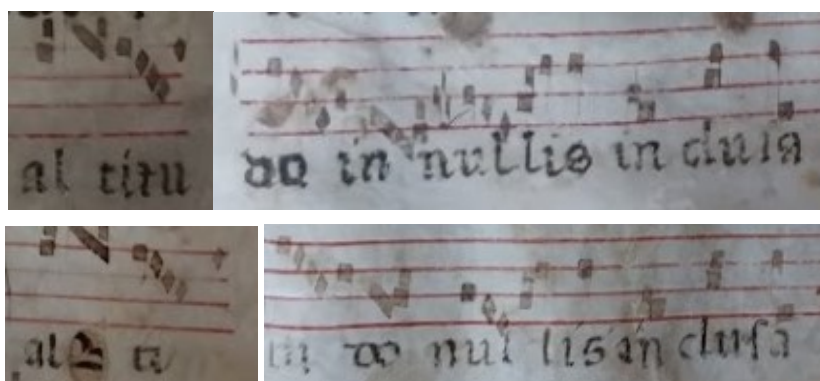
¹⁴³ Čizmić Grbić, „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien“, doktorska disertacija u izradi.



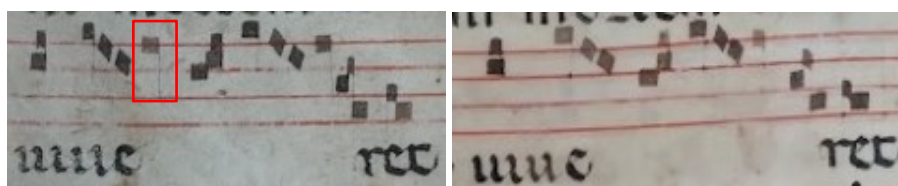
Prikaz 3. Korištenje različitih ključeva u antifonarima (fol. 206r i 203v).



Prikaz 4. Različite neumatske grupacije u antifonarima (fol. 207r i 205r).



Prikaz 5. Odstupanje u tekstu „altitudo [in] nullis inclusa“ (fol. 208r i 205r).



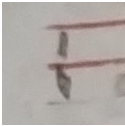
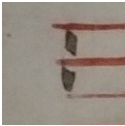
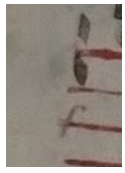
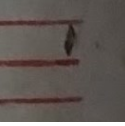



Prikaz 6. Primjer odstupanja u melodiji (fol. 207r i 204r).

Kao što je vidljivo iz priloženog, posebice iz Prikaza 5, rukopisi su mjestimično vrlo neuredni, pri čemu valja istaknuti naknadno podebljavanje zapisa (vidljivo na Prikazu 3), vjerojatno zbog blijedenja tinte pod utjecajem vremena. Upravo ta podebljanja argument su za hipotezu da su ovi antifonari bili dugo u uporabi u mjestu gdje su se koristili u bogoslužju.

U daljnjoj raspravi o notaciji, zbog sistematičnosti, kontinuirano će se koristiti kratice za ranije spomenute oznake *Antifonarij I* i *Antifonarij II*.

7.3.1. Osnovni neumatski oblici

U proučavanju kvadratne notacije, Eleanor Giraud ističe važnost sagledavanja notacijskih elemenata kao što su ključevi, s naglaskom na F ključ, i *custos*. Kada je u pitanju F ključ, potrebno je obratiti pažnju na tri komponente koje mogu varirati ovisno o pisaru: potez na njegovoj lijevoj strani, poteze na desnoj te odnos ključa i crtovlja.¹⁴⁴ U ovim antifonarima lijeva strana ključa zapisana je u jednom potezu i nalazi se na crtama između dvaju duguljastih poteza s desne strane ključa, pozicioniranih u praznine crtovlja. F ključevi su u slučaju *Antifonarija I* i *Antifonarija II*, u onim dijelovima koji nisu naknadno podebljavani, pisani na isti način, što ide u prilog teoriji da ih je pisala ista osoba. Isto je i sa simbolima *custosa*, koji su u oba rukopisa dosljedno zapisivani u obliku romba. Zanimljiva je pojava kombinacije C i F ključeva koja se nalazi samo na nekoliko mjesta, na foliju 204v *Antifonarija II* (Tablica 4).

Pozicija	A1 207v	A2 204v
C ključ		
Kombinirani ključ	/	
<i>Custos</i>		
Pozicija	A1 207r	A2 204r
F ključ		

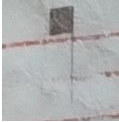
Tablica 4. Ključevi i *custos*.

U srednjovjekovnim rukopisima, dva su osnovna simbola kojima se izražavaju pojedinačne note: *virga* i *punctum*. U ranoj, adijastematskoj notaciji, oni su indicirali smjer kretanja u odnosu na prethodni ton, no s pojavom crtovlja ova distinkcija se izgubila. U menzuralnoj notaciji, koja se postepeno razvija od kraja 13. stoljeća, imali su različito značenje u kontekstu trajanja tona. Dakle, jedno izvjesno razdoblje obilježila je jednoznačnost ovih simbola.¹⁴⁵ U krčkim

¹⁴⁴ Eleanor Giraud, „Differentiating Hands in Square Chant Notation“, *Plainsong and Medieval Music* 31, br. 9 (2022): 102-107.


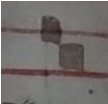
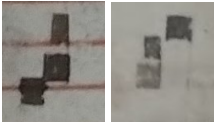
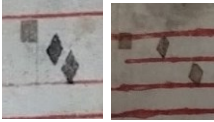
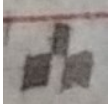

¹⁴⁵ Bent et al., „Notation“ (pristupljeno 29. rujna 2024.).

antifonarima pojedinačni se tonovi u pravilu izražavaju *virgama* (Tablica 5). Iako je zbog blijeđenja tinte ponekad teško zaključiti ima li nota vrat, čini se kako se *punctum* u oficiju sv. Kvirina ne pojavljuje kao nositelj sloga.

Pojedinačne note	
<i>Virga</i> A1 206v	

Tablica 5. *Virga*.

Kao simbol za dvije note karakterizirane uzlaznim pokretom koristi se *podatus*, odnosno *pes*, a za silazni pokret *clivis*. Za tri uzlazne note koristi se *scandicus*, koji je u ovim rukopisima zapisivan kao kombinacija *pesa* i *virge* ili *punctuma* i *pesa*, a za tri silazne *climacus*, koji se sastoji od *virge* i dvaju rombova. *Torculus* predstavlja pokret s niže na višu notu i povratak na nižu, a *porrectus* obrnuti, s više note na nižu, s povratkom na višu (Tablica 6).¹⁴⁶


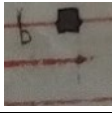
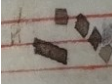
Dvije note	
<i>Podatus / pes</i> A1 207v	
<i>Clivis</i> A1 207v	
Tri note	
<i>Scandicus</i> A1 207r; A1 208v	
<i>Climacus</i> A1 208v; A2 204v	
<i>Torculus</i> A2 205v	
<i>Porrectus</i> A1 207v; A1 206v	

Tablica 6. Neumatske grupe dviju i triju nota.

Predznaci se u oba rukopisa javljaju tek od 5. stranice časoslova (fol. 208r i 205r), pri čemu se izmjenjuju snizilice u obliku slova „i“ i snizilice u obliku slova „b“, koje vjerojatno potječu od

¹⁴⁶ Bent et al., „Notation“ (pristupljeno 29. rujna 2024.).

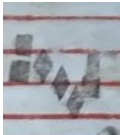
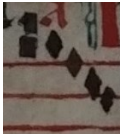

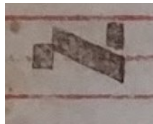

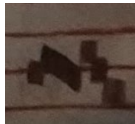
različitih pisara. Razrješilice su u oba rukopisa vjerojatno dodane naknadno, a zapisane su na isti način (Tablica 7). Predznaci se ponegdje nalaze na istim mjestima u oba rukopisa, a drugdje izostaju u jednom od njih. Snizilice su se možda pjevale i ondje gdje to u rukopisima nije naznačeno, u skladu s pravilima koja nalaže *musica ficta*.¹⁴⁷

Predznaci	
i-oblik A2 205v	
b-oblik A2 205v	
razrješilica A2 205v	

Tablica 7. Predznaci.


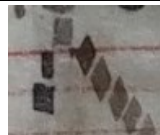
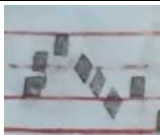
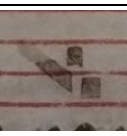


7.3.2. Složeni neumatski oblici i likvescentne neume

Neume koje sadrže više od triju nota nazivaju se složenim neumama. U suštini, riječ je o kombinacijama osnovnih oblika opisanih u prethodnom poglavlju. Njihovi nazivi izvode se, stoga, od dodavanja kvalifikacijskih pojmova na ime neume kojim započinju.¹⁴⁸ Krčke antifonare odlikuju brojni, komplicirani složeni neumatski oblici. U Tablici 8 prikazani su samo neki od njih.

Varijante <i>pesa</i>	 A1 207v	 A1 207r	
Varijante <i>climacusa</i>	 A1 209r		
Varijante <i>torculusa</i>	 A1 207v	 A1 206v	 A1 207r

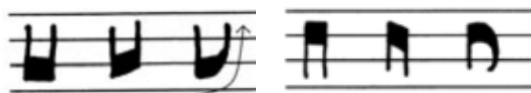
¹⁴⁷ Margaret Bent i Alexander Silbiger, „Musica ficta“, *Grove Music Online* (2001), <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.19406> (pristupljeno 11. rujna 2024.).

¹⁴⁸ Bent et al., „Notation“ (pristupljeno 29. rujna 2024.).

Varijante <i>scandicusa</i>	 A1 208v	 A1 206v	 A1 207v
Varijante <i>porrectusa</i>	 A1 207v	 A1 207r	 A1 207r

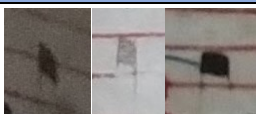
Tablica 8. Složene neumatske figure.

U srednjovjekovnim rukopisima vrlo se često pojavljuju i takozvane likvescentne neume, koje se vežu uz otežani izgovor teksta, a nalaze se primjerice iznad diftonga (*ai*, *ei*) iznad prvog od dvaju uzastopnih suglasnika, iznad poluvokala i sl.¹⁴⁹ Mogu se razmatrati kao modificirani oblici *pesa* (*epiphonus*) i *clivisa* (*cephalicus*).¹⁵⁰ U standardnim oblicima likvescentne neume izgledaju kao kvadratići s produženim bočnim stranicama (Prikaz 7).



Prikaz 7. *Epiphonus* i *cephalicus*.¹⁵¹

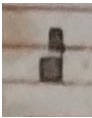
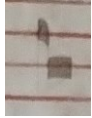

U krčkim antifonarima na nekoliko se mjesta pojavljuje oblik koji sa sigurnošću možemo nazvati *cephalicusom*. Ipak, likvescentne neume teže je raspoznati kada su zapisane kao standardni neumatski oblici u kojima je jedna od nota izdužena ili umanjena. Ovakve su pojave u oficiju sv. Kvirina vrlo česte, a među oblicima koje zahvaćaju ističu se *pes*, *clivis*, ali i *torculus*. Bitno je napomenuti da je kod likvescentnih neuma obično umanjena posljednja nota u figuri, dok je u krčkim antifonarima umanjena prva nota u *clivisu* i druga u *torculusu*. S obzirom na to, kao i činjenicu da se ovi oblici nalaze na netipičnim mjestima u tekstu i koriste nedosljedno, teško je zaključiti radi li se o likvescentnim neumama ili varijacijama zapisa standardnih figura (Tablica 9).

Likvescentne neume	
<i>Cephalicus</i> A1 208v (2); A1 209r	

¹⁴⁹ Andreas Haug, „Zur Interpretation der Liqueszenzneumen“, *Archiv für Musikwissenschaft* 50 (1993): 86-88.

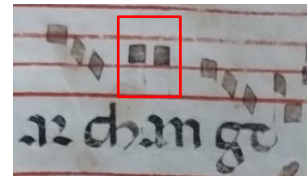
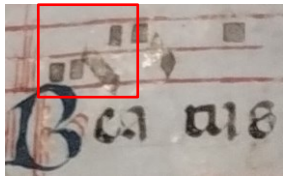
¹⁵⁰ Haug, „Zur Interpretation der Liqueszenzneumen“, 94.

¹⁵¹ Giraud, „Differentiating hands“, 108-109.

Likvescentni <i>pes</i> ? A1 208r	
Likvescentni <i>clivis</i> ? A1 208r	
Likvescentni <i>torculus</i> ? A1 207v	

Tablica 9. Likvescentne neume.

Kada su u pitanju kontrafakture, iz predložaka su preuzete i likvescentne neume, što je vrlo neobično s obzirom na to da je riječ o fenomenu usko vezanom uz tekst napjeva, koji je u oficiju sv. Kvirina drugačiji. U časoslovu nema specijalnih oblika neuma kao što su *tristropa* i *quilisma*, ali kada je riječ o repeticiji tona nad jednim slogom, po jedanput se pojavljuju *distropa* zapisana kao dvije *virge* (*bivirga*) te *torculus resupinus prepunctum*.

<i>Distropa / bivirga</i> A1 208r	<i>Torculus resupinus prepunctum</i> A1 207v
	

Tablica 10. Ponavljajući tonovi.

Zaključno, notacija oficija sv. Kvirina vizualno je neuredna, ponajprije zbog kasnijeg podebljavanja, a odlikuju je nedosljednost u izgledu osnovnih neumatskih oblika i korištenju likvescentnih neuma te korištenje neobičnih, kompliciranih kombinacija složenih neumatskih oblika. Nasuprot relativno jednoličnoj slici kasnije kvadratne notacije, figure koje se koriste u oficiju sv. Kvirina podsjećaju na starije neumatske oblike karakterizirane snažnijim osloncem u izvođačkoj praksi. Pridodamo li tome razlike u notnom zapisu dvaju antifonara i pogreške u tekstu, možemo pretpostaviti kako su ovi rukopisi djela nekog manje iskusnog pisara, a možda i da su nastali u nekom manjem, lokalnom skriptoriju.

Ovdje valja spomenuti i vertikalne linije koje podsjećaju na današnje taktne crte (*stanke*, *divisiones*), koje se u dvama antifonarima nalaze na međusobno posve različitim mjestima. Koriste se vrlo nedosljedno, pa tako ponekad označavaju udah, a drugdje se odnose na potpisivanje teksta ili krajeve glazbenih fraza. Vjerojatno su dodane naknadno od strane

izvođača, a činjenica da se ne nalaze na istim mjestima u *Antifonariju I* i *Antifonariju II* mogla bi predstavljati dodatan argument za tezu da se rukopisi nisu koristili istovremeno.

8. Transkripcija

Još od obnove jednoglasnog srednjovjekovnog pjevanja u 19. stoljeću, čiji su glavni akteri bili benediktinski redovnici iz samostana Solesmes u Francuskoj, ritamska interpretacija melodija predstavlja izvor mnogih rasprava.¹⁵² Problemu ritma u transkripcijama do danas se pristupalo na različite načine. U znanosti tako prevladava ritamski neutralna transkripcija koja bilježi samo tonske visine i notne grupacije izražene ligaturama. Sušta suprotnost tome su pokušaji transkripcije srednjovjekovnih izvora u moderni notacijski sistem.¹⁵³ Iako je ritamski neutralna transkripcija vrlo pregledna i korisna za proučavanje napjeva, ona ne pruža mnogo informacija izvođačima. S druge strane, moderna notacija čini se nedovoljno povijesno obaviještenom. Ona je, u suštini, rezultat gledanja na ritamsku neodređenost srednjovjekovnog notacijskog sistema kao na njegov nedostatak.

Međutim, možda na ovo možemo gledati iz drugačije perspektive. Prelazak iz adijastematske notacije u crtovlje bio je postepen i dugotrajan proces, ali revolucionaran, jer je omogućio precizno određivanje tonskih visina. Ipak, stjecanjem ove preciznosti, notni zapis izgubio je mnoge druge kvalitete i mogućnost bilježenja suptilnih nijansi glazbene izvedbe. Slično tomu, s razvojem menzuralne notacije pojavila se mogućnost zapisivanja trajanja zvuka, koja je dovela do današnjih sofisticiranih notacijskih sistema. No ovime je smanjen stupanj interpretativne slobode, a unutarnje nahodjenje i intuitivnost za glazbenu izvedbu potisnuti su zapisom koji se uzdigao na razinu pravila.

Kada je u pitanju glazba s tekstom, čak i kada razmotrimo njegovo značenje, često zanemarujemo njegovo inherentno glazbeno svojstvo. Tekst, na neki način, sam po sebi jest glazba – interpunkcijski znakovi i akcentuacija prerasli su u prve notne simbole.¹⁵⁴ U gregorijanskom repertoaru, tekst ima apsolutni primat, i pruža mnoge upute koje u notnom zapisu izostaju. Prema tome, na ritamsku neodređenost srednjovjekovnog notnog zapisa ne moramo gledati kao na nedostatak, nego tek kao na njegovo svojstvo, i to svojstvo koje nam omogućuje njegovanje unutarnje muzikalnosti i glazbene intuitivnosti.¹⁵⁵

Upravo zato, transkripciju sv. Kvirina odlučila sam prilagoditi izvođačima. Pritom sam se opredijelila za font *Caeciliae*, blizak fontu koji su koristili benediktinci iz Solesmesa, a koji je

¹⁵² Bent et al. „Notation“ (pristupljeno 11. rujna 2024.).

¹⁵³ Matthew Peattie, „Chant Notation in Transcription and Translation“, *Early Music* 44, br. 1 (2016): 125-129.

¹⁵⁴ Bent et al. „Notation“ (pristupljeno 11. rujna 2024.).

¹⁵⁵ Usp. Katarina Koprek, „Retorika i ritmika gregorijanskih napjeva u službi teološke egzegeze *Canite et psallite*“, u *Zbornik u čast prof. mr. art. Miroslava Martinjaka povodom 70. godine života*, ur. Katarina Koprek (Zagreb: Katolički bogoslovni fakultet, Kršćanska sadašnjost, 2021), 87-106.

1904. godine preuzet i za vatikanska izdanja liturgijskih glazbenih knjiga.¹⁵⁶ Kao i *Solesmes* font, *Caeciliae* se temelji na kasnosrednjovjekovnom modelu kvadratne notacije, uz uvođenje elemenata kojima se pokušavaju nadoknaditi raniji neumatski simboli. S obzirom na to da oficij sv. Kvirina i odlikuje kasnosrednjovjekovna kvadratna notacija, odabir se činio logičnim.

Pritom se postavlja pitanje zašto uopće raditi transkripciju u istom notnom sustavu u kojem je glazba originalno zapisana. Kao odgovor na ovo, važno je naglasiti kako postoje velike praktične prepreke u pjevanju iz ranih glazbenih izvora. Postoji širok spektar regionalnih stilova, a svaki od njih odlikuju određene grafičke specifičnosti. Fizičko stanje rukopisa, njihova dostupnost javnosti, i tehničke mogućnosti digitalizacije predstavljaju sljedeći set problema. Kada su u pitanju krčki antifonari, kao najveći izazov ističe se nedosljednost u pisarskoj praksi kada ih se uspoređi međusobno, ali i na razini istog rukopisa. Naposljetku, najveći problem u pjevanju iz srednjovjekovnih izvora najčešće ne leži u samoj glazbi, već u tekstu. Interakcija s ranim izvorima zahtijeva poznavanje regionalne kaligrafske i ortografske prakse te abrevijatura, a čak i kada izvođač posjeduje ove kompetencije, tekst je teško čitati pjevajući, osobito kada postoje nedoumice u njegovom potpisivanju.¹⁵⁷ U ovom kontekstu, svakako je bitno uzeti u obzir i glazbenu pismenost izvođača gregorijanskih napjeva, odnosno činjenicu da u Hrvatskoj postoje izvođači koji nisu glazbeni profesionalci, a među njima su i sami klerici i redovnici. Ova kategorija izvođača nailazi na poteškoće u čitanju originalnih rukopisa pisanih drugim pismom i notacijom, koja zahtijeva visok stupanj interpretacije, no dobro je upoznata s notacijom vatikanskih izdanja koja predstavlja svojevrsni „čistopis“. Sve navedeno doprinijelo je odluci o odabiru *Caeciliae* kao fonta za transkripciju oficija sv. Kvirina.

Premda transkripcija teži što vjernijoj slici originala, njezina preglednost i pristupačnost izvođačima zahtijevale su određene uredničke odluke i intervencije. Problemu teksta pristupilo se tako njegovom standardizacijom, u skladu s propisima *Cantus* baze i sagledavanje svih triju dostupnih izvora. Cjelokupni tekst oficija u uređenom i standardiziranom obliku dostupan je kao Dodatak 3. Dodani su mu interpunkcijski znakovi, na čijim su mjestima u napjevima dodane stanke (*divisiones*). S obzirom na problematiku uporabe ovih simbola u samim rukopisima, o kojoj je bilo govora u prethodnom poglavlju,¹⁵⁸ oni su u ovoj transkripciji zanemareni, a uzimanje manjih stanki i određivanje dodatnih mjesta za udah prepušteno je izvođačima.

¹⁵⁶ Matthew Spencer, „Caeciliae“, *Marello.org*, <https://marello.org/caeciliae/> (pristupljeno 12. rujna, 2024.).

¹⁵⁷ Peattie, „Chant Notation“, 130.

¹⁵⁸ Vidi str. 40.

Prilikom izrade transkripcije, posebna pažnja posvećena je razlikama između antifonara, likvescentnim neumama i predznacima. Ovim problemima pristupilo se opredjeljenjem za notni zapis *Antifonarija I* kao bazu transkripcije, dok su razlike *Antifonarija II* u odnosu na *Antifonarij I* naznačene iznad, i to samo u onim slučajevima u kojima uvjetuju glazbenu interpretaciju. Na nekoliko mjesta transkripcija odskače od oba predloška, a ona su označena zvjezdicom (*) i popraćena originalnim zapisima iznad, odnosno sa strane crtovlja. Korištenje različitih ključeva za iste melodije zanemareno je zbog preglednosti, a izostavljene su i one varijacije u zapisu pojedinih notnih figura koje se ni na koji način ne odražavaju na pjevanje. Ovaj pristup proteže se i na likvescentne neume te predznake, uvrštene u glavni tekst transkripcije samo onda kada se sa sigurnošću može utvrditi njihova prisutnost u *Antifonariju I*, s varijacijama iz *Antifonarija II* navedenima iznad crtovlja. Konačna interpretacija napjeva, kao i korištenje snizilica koje nalaže *musica ficta*, leže na samom izvođaču.

Na početku svakog napjeva rimskim brojem indiciran je modus. Kada su u pitanju antifone, uz moduse se nalaze i oznake diferencija psalma ili hvalospjeva, koje upućuju na objašnjenja u izdanju *Antiphonale Monasticum*,¹⁵⁹ a njihovi notni zapisi koji slijede nakon antifona su pročišćeni. Tekstovnim incipitima psalama pridodan je broj prema izdanju *Nove Vulgate*.¹⁶⁰

Glavni kriteriji pri izradi transkripcije, koja je dostupna kao Dodatak 4 diplomskom radu, bili su kritički pristup s jedne strane, te pristupačnost i preglednost s druge. Nadam se da će rezultat doprinijeti očuvanju i obogaćenju krčke kulturne baštine te da će se napjevi oficija sv. Kvirina ponovno začuti u Krčkoj katedrali, ali i drugdje, jer je riječ o pronalasku koji predstavlja važan doprinos medievističkoj disciplini, osobito kada je u pitanju hrvatsko područje.

¹⁵⁹ *Antiphonale monasticum pro diurnis horis: Juxta vota RR. DD. Abbatum Congregationum Confoederatarum Ordinis Sancti Benedicti a Solesmensibus Monachis Restitutum* (Tournai: Desclée, 1934), 1210-1222.

¹⁶⁰ *Nova Vulgata Bibliorum Sacrorum Editio* (Vatikan: Libreria Editrice Vaticana, 1986).

9. Zaključak

U dvama antifonarima koji se čuvaju u Krčkoj katedrali, vjerojatno nastalima sredinom 14. stoljeća, pronađen je dosad nepoznati oficij posvećen krčkom zaštitniku sv. Kvirinu Sisačkom, panonskom mučeniku iz 4. stoljeća osuđenom na smrt utapanjem za vrijeme velikih progona kršćana.

Tip notacije i pisma korišten u ovim antifonarima bio je rasprostranjen u procijenjenom vremenu nastanka rukopisa, što otežava donošenje zaključaka o njihovom porijeklu. S obzirom na povijesnu povezanost kvarnerskog područja i regije Friuli-Venezia Giulia, legitimno je pretpostaviti sjevernotalijansku provenijenciju rukopisa. Ipak, postoji niz elemenata koji potiču daljnje rasprave o kontekstu njihovog nastanka, kao i mogućnost lokalne produkcije.

Posebnu pažnju potrebno je pridati sličnostima i razlikama između antifonara. Iz same činjenice da je riječ o dvjema knjigama istoga sadržaja proizlaze pitanja o tome tko ih je naručio, zbog čega su naručena dva primjerka, te jesu li se oni koristili istovremeno. Ako je riječ o djelima istoga pisara, što je trenutna pretpostavka, jesu li nastajala simultano? S obzirom na to da su notacija i pismo podebljavani kako bi se povećala njihova vidljivost nakon što je tinta izbljedila, neosporno je kako su rukopisi u upotrebi bili duže vrijeme. Budući da *Antifonarij II* sadrži veći broj kasnijih podebljanja, moguće je da se intenzivnije koristio kroz dulje razdoblje nego *Antifonarij I*.

Analiza samog sadržaja teksta časoslova dovela je do nekoliko važnih spoznaja. Uzme li se u obzir spomen Siska i Krka, moguće je sa sigurnošću zaključiti da su antifonari namijenjeni Krčkoj biskupiji. Daljnja stručna jezična i paleografska procjena mogla bi dati jasnije odgovore o porijeklu teksta, koji dosad nije pronađen niti u jednom drugom srednjovjekovnom izvoru. U tom smislu, važno je istaknuti i to da bi oficij mogao predstavljati zanimljiv doprinos proučavanju hagiografije sv. Kvirina.

Napjevi oficija sadrže sve karakteristike kasnosrednjovjekovnog časoslova. Otprilike polovica napjeva razmatra se kao novoskladana, dok drugu polovicu čine modificirane kontrafakture tada poznatih i popularnih oficija sv. Franje i sv. Antuna Padovanskog, koje je skladao Julian iz Speyera. Ovaj slučaj posudbe glazbenog materijala vrlo je zanimljiv u medievističkom smislu općenito, jer je autor preuzeo melodije rimovanih oficija i nadodao im prozni tekst, što je rezultiralo neobičnim glazbenim rješenjima. U ovom kontekstu, najzanimljivije je potpisivanje dugačkog teksta oficija sv. Kvirina na melodije koje su originalno predstavljale melizme. S druge strane, iz melizama u oficiju sv. Kvirina, koji se nalaze na logičnim mjestima u tekstu,

vidljivo je da je autor ipak obraćao pažnju na povezanost teksta i glazbe. Postavlja se pitanje je li ista osoba mogla biti skladatelj i sastavljač teksta, ili je korištenje melodija rimovanih oficija za prozni tekst pak argument za to da je on nastao neovisno o glazbi? S druge strane, korištenje složenih neumatskih grupacija i likvescentnih neuma upućuje na oslonac u usmenoj tradiciji. To dovodi do teze da je notator poznao napjeve, a možda i da ih je sam skladao, što predstavlja dodatan argument za tezu o nastanku rukopisa na području Krčke biskupije.

Postojanje skriptorija u sklopu Krčke katedrale nije potvrđeno, međutim poznato je da su u srednjem vijeku na otoku djelovali brojni glagoljaški skriptoriji. Iako je u ovom trenutku nemoguće donijeti zaključak o lokalnoj produkciji antifonara, svakako ne treba isključiti mogućnost da je u Krku, bilo to u okviru katedrale ili nekog obližnjeg samostana, postojao skriptorij u kojemu su oni mogli nastati. Ova teorija otvara prostor za daljnje istraživanje, osobito u pogledu glagoljaških izvora, u kojima bi se mogao kriti izvorni tekst oficija.

Cilj istraživanja pisanih izvora leži u donošenju zaključaka o izvedbenoj praksi koja stoji u pozadini njihova nastanka. Korisno je, stoga, povremeno preokrenuti pristup i kroz samu izvedbu doći do novih spoznaja o pisanim izvorima. U iščekivanju odgovora na mnogobrojna otvorena pitanja o oficiju sv. Kvirina, transkripcija u ovom radu izrađena je primarno u svrhu izvedbe dosad nepoznatog i zaboravljenog materijala, u nadi da će to potaknuti prepoznavanje važnosti očuvanja ovih izvora, a posljedično i njihovo daljnje cjelovito kontekstualno proučavanje.

Bibliografija

- Aničić, Luka. „Glagoljski natpisi otoka Krka kao povijesni izvor“. *Vjesnik istarskog arhiva* 19 (2012): 115-126.
- Badurina, Anđelko. *Illuminirani rukopisi u Hrvatskoj*. Zagreb, Institut za povijest umjetnosti, Kršćanska sadašnjost, 1995.
- Beban, Hrvoje i Ana Čizmić Grbić. „Rad s katalogima ili kako do relevantnih izvora: iskustva muzikologa medievalista u Hrvatskoj“. U *Glazba i iskustvo povijesti: Svečani zbornik za Sanju Majer-Bobetko*, ur. Gorana Doliner, Stanislav Tuksar, Hrvoje Beban i Tatjana Čunko. Zagreb, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatsko muzikološko društvo, 2022: 59-81.
- Beban, Hrvoje. „Dominikanski antifonarij franjevačkoga samostana na otoku Badija kod Korčule: Analiza rukopisa“. *Arti musices* 41, br. 2 (2010): 167-186.
- Bent, Ian D., David W. Hughes, Robert C. Provine, Richard Rastall, Anne Kilmer, David Hiley, Janka Szendrei, Thomas B. Payne, Margaret Bent i Geoffrey Chew. „Notation“. *Grove Music Online* (2001).
<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.20114>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Bent, Margaret i Alexander Silbiger. „Musica ficta“. *Grove Music Online* (2001).
<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.19406>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Bolonić, Mihovil i Ivan Žic Rokov. *Otok Krk kroz vjekove*. Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1977.
- Borzacconi, Angela. „Sulle tracce del Patriarcato“. U *Sulle tracce dello Stato Patriarcale di Aquileia*. Trst, dotART, 2020: 13-27.
- Bratulić, Josip. „Sveti Kvirin, biskup i mučenik – u Sisku i u Krku“. U *Antiquam fidem*, ur. Darko Tepert i Spomenka Jurić. Zagreb, Glas Koncila, 2011: 111-119.
- Breko Kustura, Hana. “Raritetni napjevi u čast lokalnih patrona – odabir i rekonstrukcija napjeva iz repertoara hrvatskih talijanskih liturgijsko-glazbenih kodeksa”. U *Religijske teme u glazbi. Zbornik radova međunarodnog simpozija održanog u Zagrebu 15. prosinca 2001.*, ur. Marijan Steiner. Zagreb, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 2003: 49-69.
- Breko Kustura, Hana. *Glazba povijesnih hrvatskih zemalja u srednjemu vijeku*. Zagreb, Leykam international, 2022.
- Breko Kustura, Hana. *Najstarija misna knjiga srednjovjekovne Pule (11. stoljeće) – Notirani glazbeni kodeks iz Samostana franjevac konventualaca u Šibeniku, tzv. šibenski “Liber sequentiarum et sacramentarium”*. Zagreb, Hrvatsko muzikološko društvo, 2012.

- Camilot-Oswald, Raffaella. *Die liturgischen Musikhandschriften aus dem mittelalterlichen Patriarchat Aquileia: Teilband 1: Einleitung: Handschriftenbeschreibungen*. Kassel, Bärenreiter, 1997.
- Chiesa, Paolo. „Passio Quirini“. U *Le passioni dei martiri aquileiesi e istriani 2*, ur. Emanuela Colombi. Rim, Istituto Storico Italiano, 2013: 499-588.
- Collamore, Lila. „Prelude: Charting the Divine Office“. U *The Divine Office in the Latin Middle Ages: Methodology and Source Studies, Regional Developments, Hagiography*, ur. Margot E. Fassler i Rebecca A. Baltzer. Oxford, Oxford University Press, 2000: 3-11.
- Crocker, Richard L. „Melisma“. *Grove Music Online* (2021).
<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.18332>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Crocker, Richard. *An Introduction to Gregorian Chant*. Yale, Yale University Press, 2000.
- Čizmić Grbić, Ana. „Mittelalterliche Choralhandschriften in Dalmatien: Inventar und Kommentar“. Doktorska disertacija u izradi. Universität für Musik und darstellende Kunst Graz.
- Dabinović, Antun. „Kada je Dalmacija pala pod jurisdikciju carigradske patriaršije?“. *Rad JAZU* 239 (1930): 151-244.
- Demović, Miho. *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske glazbene prošlosti s biobibliografijom: hommage o 70. obljetnici života*. Zagreb, Glas Koncila, 2007.
- Demović, Miho. *Zagrebački sekvencijar*. Zagreb, Kor Prvostolne Crkve Zagrebačke, 1994.
- Duančić, Vedran. „Hrvatska između Bizanta i Franačke“. *Pro tempore*, br. 5 (2008): 9-28.
- Falck, Robert i Martin Picker. „Contrafactum“. *Grove Music Online* (2001).
<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.06361>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Farlati, Daniel. *Illyrici sacri 5: Ecclesia Jadertina cum suffraganeis, et Ecclesia Zagrebiensis*. Venecija, Sebastiano Coleti, 1775.
- Galović, Tomislav. „Sveti Kvirin i Krčka biskupija“. *Krčki kalendar* (2013): 120-125.
- Giraud, Eleanor. „Differentiating Hands in Square Chant Notation“. *Plainsong and Medieval Music* 31, br. 9 (2022): 99-121.
- Golstein, Ivo. *Hrvatski rani srednji vijek*. Zagreb, Novi liber, Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta, 1995.
- Hallas, Rhianydd. „Two Rhymed Offices Composed for the Feast of the Visitation of the Blessed Virgin Mary: Comparative Study and Critical Edition“. Doktorska disertacija. Bangor University, 2021.
- Hankeln, Roman. „Zur musikstilistischen Einordnung mittelalterlicher Heiligenoffizien“. *Etudes grégoriennes* 36 (2009): 147-157.

- Haug, Andreas. „Zur Interpretation der Liqueszenzneumen“. *Archiv für Musikwissenschaft* 50 (1993): 85-100.
- Heil, Michael. „Canons, Books of Canons, and Ecclesiastical Judgments in Carolingian Italy: The Council of Mantua, 827“. U *Networks of Bishops, Networks of Texts*, ur. Gianmarco De Angelis i Francesco Veronese. Firenca, Firenze University Press, 2022: 91-110.
- Hiley, David. *Western Plainchant: A Handbook*. Oxford, Clarendon Press, 1993.
- Huglo, Michel i David Hiley. „Antiphoner“. *Grove Music Online* (2001). <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.01034>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Jacobsson, Ritva Maria i Andreas Haug. „Versified Office“. *Grove Music Online* (2001). <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.43100>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Katičić, Radoslav. *Litterarum studia: Književnost i naobrazba ranoga hrvatskog srednjovjekovlja*. Zagreb, Matica hrvatska, 1998.
- Koprek, Katarina. „Retorika i ritmika gregorijanskih napjeva u službi teološke egzegeze *Canite et psallite*“. U *Zbornik u čast prof. mr. art. Miroslava Martinjaka povodom 70. godine života*, ur. Katarina Koprek. Zagreb, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Kršćanska sadašnjost, 2021: 87-106.
- Koprek, Katarina. *Modaliteti gregorijanskih napjeva. Povijesni pregled i interpretacijske mogućnosti*. Zagreb, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019.
- Levy, Kenneth, John A. Emerson, Jane Bellingham, David Hiley i Bennett Mitchell Zon. „Plainchant“. *Grove Music Online* (2001). <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.40099>. Pristupljeno 14. rujna 2024.
- Mohorovičić, Andre. „Novootkriveni nalazi antičkih terma, oratorija i starokršćanske bazilike u gradu Krku“. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 360 (1971): 19-34.
- Mrakovčić, Dora. „Ikonografija i geneza svetaca zaštitnika Krčke biskupije“. Diplomski rad. Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2020.
- Nežić, Dragutin. „Sveti pastir Kvirin“. U *Sveti Kvirin biskup sisački*, ur. Ružica Čakširan. Sisak, AURA, 2003: 61-70.
- Peattie, Matthew. „Chant Notation in Transcription and Translation“. *Early Music* 44, br. 1 (2016): 125-140.
- Petrović, Ivanka. „Sveti Kvirin, Siscijski biskup mučenik – kult i hagiografska tradicija“. U *Antiquam fidem*, ur. Darko Tepert i Spomenka Jurić. Zagreb, Glas Koncila, 2011: 83-94.
- Polonijo, Mato. „Najstariji sačuvani inventar stolne crkve u Krku“, *Croatia sacra* 13-14 (1937): 108-118.

- Regan, Krešimir i Branko Nadilo. „Crkveno graditeljstvo: Stare crkve u središnjem dijelu Krka“. *Građevinar* 61, br. 5 (2009): 1175-1185.
- Skoblar, Magdalena. „Prilog proučavanju ranosrednjovjekovne skulpture na otoku Krku“. *Starohrvatska prosvjeta* 3, br. 33 (2006): 59-89.
- Skok, Petar. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima: Toponomastička ispitivanja*. Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1950.
- Smith, Peter. *Greek and Latin Roots: for Science and the Social Sciences, Part I – Latin*. Victoria, University of Victoria, 2015.
- Spencer, Matthew. „Caeciliae“. *Marello.org*. <https://marello.org/caeciliae/>. Pristupljeno 14. rujna, 2024.
- Šanjek, Franjo. *Crkva i kršćanstvo u Hrvata I: Srednji vijek*. Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1988.
- Tamas, Hajnalka. *Hagiography, the Cult of Martyrs, and the Formation of Christian Identity in Late Antique Pannonia*. Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2022.
- Troelsgård, Christian, John Arthur Smith, Terence Bailey, Paul Doe, Alejandro Enrique Planchart i Malcolm Boyd. „Psalm“. *Grove Music Online* (2001). <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.48161>. Pristupljeno 21. rujna 2024.
- Tuksar, Stanislav, ur. *Srednjovjekovne glazbene kulture na istočnoj i zapadnoj obali Jadrana do početka 15. stoljeća / Mediaeval Music Cultures on the Eastern and Western Shores of the Adriatic until the Beginning of the 15th Century*. Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2000.
- Velčić, Franjo. „Povijesno-zemljopisni pregled Krčke biskupije“. U *Krčka biskupija: Otoci žude za njegovim naukom*, ur. Franjo Velčić et al. Krk, Biskupski ordinarijat, 2009: 7-15.
- Vidaković, Albe. „Izvještaj o terenskom radu na sakupljanju i proučavanju starih muzičkih kodeksa“. *Ljetopis JAZU*, knjiga 60 za godinu 1953 (1995): 412-414.
- Zelić, Danko. „Nastanak urbanih naselja na otoku Krku“. *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 2, br. 17 (1993): 7-17.
- Zelić, Danko. „O antičkom i srednjovjekovnom imenu grada i otoka Krka“. *Croatica Christiana periodica* 19, br. 35 (1995): 55-62.
- Žic Rokov, Ivan. „Crkve posvećene Majci Božjoj od VI.-XI. Stoljeća na području Krčke biskupije“, *Bogoslovska smotra* 41, br. 4 (1971): 447-462.
- *** *Antiphonale monasticum pro diurnis horis: Juxta vota RR. DD. Abbatum Congregationum Confoederatarum Ordinis Sancti Benedicti a Solesmensibus Monachis Restitutum*. Tournai, Desclée, 1934.
- *** „Bibliotheca hagiographica latina“, *CODECS, Collaborative Online Database and e-Resources for Celtic Studies*.

https://codecs.vanhamel.nl/Bibliotheca_hagiographica_latina. Pristupljeno 21. rujna 2024.

*** *Cantus: A Database for Latin Ecclesiastical Chant*. Voditelji Debra Lacoste (2011-), Terence Bailey (1997-2010) i Ruth Steiner (1987-1996). Razvojni inženjer Jan Koláček (2011-2023), McGill University Distributed Digital Music Archives & Libraries Lab – DDMAL (2023-). Financirano kroz projekt *Digital Analysis of Chant Transmission*. Dalhousie University, Halifax, Nova Scotia, Kanada (SSHRC 895-2023-1002), <https://cantusdatabase.org>. Pristupljeno 30. rujna 2024.

*** *Cantus Planus Regensburg*, ur. David Hiley i Robert Klugseder. <https://www.cantusplanus.de/index.html>. Pristupljeno 2. listopada 2024.

*** „Fribourg, Bibliothèque des Cordeliers, Ms. 2“. *Cantus Database*. <https://cantusdatabase.org/source/123672>. Pristupljeno 21. rujna 2024.

*** „Medieval musical manuscripts of the Austrian National Library in Vienna“. *Cantus Planus*, ur. Robert Klugseder. <https://www.cantusplanus.at/en-uk/>. Pristupljeno 2. listopada 2024.

*** „Sts. Quirinus“. *Ökumenischen Heiligenlexikon*. <https://www.heiligenlexikon.de/CatholicEncyclopedia/Quirinus.html>. Pristupljeno 19. rujna 2024.

Popis ilustracija

Prikazi:

Prikaz 1. Krčki antifonari	19
Prikaz 2. Početak oficija sv. Kvirina u krčkim antifonarima	20
Prikaz 3. Korištenje različitih ključeva u antifonarima.....	34
Prikaz 4. Različite neumatske grupacije u antifonarima	34
Prikaz 5. Odstupanje u tekstu.....	34
Prikaz 6. Primjer odstupanja u melodiji.....	34
Prikaz 7. <i>Epiphonus</i> i <i>cephalicus</i>	38

Tablice:

Tablica 1. Kontrafakture u oficiju sv. Kvirina	28
Tablica 2. Usporedba tekstova rezponzorija	29
Tablica 3. Usporedba tekstova antifona.....	31
Tablica 4. Ključevi i <i>custos</i>	35
Tablica 5. <i>Virga</i>	36
Tablica 6. Neumatske grupe dviju i triju nota	36
Tablica 7. Predznaci.....	37
Tablica 8. Složene neumatske figure	38
Tablica 9. Likvescentne neume.....	39
Tablica 10. Ponavljajući tonovi.....	39

Primjeri:

Primjer 1. Usporedba rezponzorija	31
Primjer 2. Usporedba antifona	31

Dodatak 1

Komparativna analiza i transliteracija tekstova oficija sv. Kvirina

<i>ANTIFONARIJ I</i>	<i>ANTIFONARIJ II</i>	FARLATI
In festo s[an]c[t]i Quirini pontific[is] et m[artyris].	In festo s[an]c[t]i Quirini pontific[is] [et] m[artyris].	
In primis vesp[er]is ant[i]ph[on]a.	In primis vesp[er]is ant[i]p[hona].	
Hic dicat cu[m] r[e]ll[iqu]is de laudib[us]. P[salmus]. Dixit Do[minus] cu[m] r[e]ll[iqu]is in fine p[salmis] Vesperis ad M[agnificat] antiphona.	Hic dicat. Cu[m] rel[iquis] de laudib[us]. P[salmus]. Dixit Do[minus] cu[m] r[e]ll[iqu]is in fin[e] p[salmis] V[esperis] ad M[agnificat] antiphona.	
V[ersiculus]. Ora p[ro] n[o]b[is]. R[esponsum]. Ut dig[ni] efficiam[ur].	V[ersiculus]. Ora p[ro] n[o]b[is] b[eate] Q[uirine]. R[esponsum]. Ut digni efficiamur[ur].	
Ad M[agnificat] antiphona.	Ad M[agnificat] antiphona.	Antiph[ona] ad Magnificat in primis Vesperis.
Istam sancte tuam Quirine protege plebem corporis atq[ue] anime des alimenta sibi et munias foveas et sup[er] astra feras. P. Mag[nificat].	Istam sancte tuam Quirine protege plebem co[r]pori[s] atq[ue] anime des alimenta sibi et munias foveas et super astra feras. P. Mag[nificat].	Istam sancte tuam Quirine protege plebem, corporis atque animae des alimenta sibi, et munias fovens, et super astra feras.
Ad mat[utinum] invitatorium.	Ad mat[utinum] invitatorium.	Ad Matutin[um] Invitatorium.
Sancte Quirine martyr <u>cr</u> isti intercede pro nobis. P. Venite.	Sancte Quirine martyr <u>cr</u> isti intercede pro nobis. P. Venite.	Sancte Quirine Martyr <u>Ch</u> risti intercede pro nobis. Venite exultemus.
In primo noctu[r]no antiphona.	In primo noc[turno] antiphona.	In primo Nocturno.
Superans superavit maximum et dampnavit hic martyr constantissim[us] adiutus a domino. P. B[ea]tus vi[r].	Superans superavit maximum et damnavit hic martyr constantissimus et adiutus a domino. P. B[ea]tus vi[r].	Superans superavit Maximum et prostravit hic Martyr constantissimus adiutus a Domino.
Ita dei instituit misericordia ut imperatoru[m] superare[t] sacrilega et ad palma[m] redirem et gloriam. P. Q[ua]r[e] fre[muerunt].	Ita dei instituit misericordia ut imperatorum superare sacrilegia et ad palmam redire et gloriam. P. Quare fre[muerunt].	Ita Dei instituit misericordia, ut Imperatorum superaret sacrilega iussa , et ad palmam rediret ad gloriam.

Tyranorum <u>precepta</u> dampnavit visionem[m]q[ue] <u>crisi</u> amavit hic bellator fortis quirinus ut gauderet per secula. P. D[omi]ne q[ui]d.	Tyranorum <u>precepta</u> damnavit visionemq[ue] <u>crisi</u> amavit hic bellator fortis Quirinus ut gauderet per secula. P. D[omi]ne quid.	Tyranorum <u>praecepta</u> damnavit visionemque <u>Christi</u> amavit hic bellator fortis Quirinus, ut gauderet per secula.
V. Gloria et ho[nore]. R. Et [con]stituisti.	V. Gloria et ho[nore]. R. Et [con]stituisti.	
R[esponsorium]. Celeberima dies nobis qua beatus presul quirinus transivit ad dominum cuius honore offit̃ia persolvimus. Hu[n]c cunctis conatibus deprece[mur] ut nobis vitam impleret perpetuam.	R[esponsorium]. Celeberima dies nobis qua beatus presul quirinus transivit ad dominum cuius honore offit̃ia persolvimus. Hu[n]c cunctis conatibus deprece[mur] ut nobis vitam impleret perpetuam.	Celeberima dies nobis, qua beatus Quirinus transivit ad Dominum, cuius honore offic̃ia persolvimus; hunc cunctis conatibus deprece[mur] ut nobis vitam impleret perpetuam.
V[ers]. Quem <u>cris</u> tus ad se vocavit et palma martyrii dotavit et celestibus beavit gaudiis. Hu[n]c.	V[ers]. Quem <u>cris</u> tus ad se vocavit et palma martyrii dotavit et celestibus beavit gaudiis. Hu[n]c.	Quem <u>Christ</u> us ad se vocavit, et palma m martyris dotavit, et celestibus beavit gaudiis.
R. Gloriosus dei pontifex et martyr quirinus mola collo suo ligata <u>precipitatus</u> in fluvio savariola diutius supernatavit supernatando pie orans dominu[m] ut sibi concederet transitum.	R. Gloriosus dei pontifex et martyr quirinus mola collo suo ligata <u>precipitatus</u> in fluvio savariola diutius supernatavit supernatando pie orans dominu[m] ut sibi concederet transitum.	Gloriosus Dei Pontifex, et Martyr Quirinus mola collo suo ligata, <u>praecipitatus</u> in fluvio Savariola, diutius supernatavit; supernatando pie orans ad Dominum, ut sibi concederet transitum.
V. Quod petiit impetravit et gloriose transivit ad dominum. Sup[er].	Quod petiit impetravit et gloriose transivit ad dominum. Super.	Quod petiit impetravit, et gloriose transivit ad Dominum.
R. Iste est vere martyr crisi quirinus nomine. Mandata ad implendo domini mortem crudelem passus est ut viveret perpetuo.	R. Iste est vere martyr Cristi quirinus nomine. Mandata ad implendo domini mortem crudelem passus est ut viveret perpetuo.	Iste est Martyr Quirinus nomine, mandata ad implendo Domini, mortem crudelem passus est, ut viveret perpetuo.
V. Tyranorum visionem dampnando sacrilegam letus meavit ad gloriam. Man[data].	V. Tyranorum visionem dampnando sacrilegam letus meavit ad gloriam. Man[data].	
In s[ecund]o noc[turno] antipho[n]a.	In s[ecund]o noc[turno] antipho[n]a.	In secundo Nocturno.

Martyrio scitiens tyranorum libamina s[u]bsana[n]s xpm* ver[um] deu[m] quirinus fore predicat. P. Cu[m] invo[carem].	Martyrio scitiens tyranorum libamina s[u]bsana[n]s cristu[m] ver[um] deu[m] quirinus fore predicat. P. Cu[m] invo[carem].	Martyrium sitiens tyrannorum libamina subsannans, Christum verum Deum Quirinus fortiter praedicat.
Martyr cristi inclitus apice illustratus tyranidas minas est superatus et in celo colocatus. P. Verba m[ea].	Martyr cristi inclitus apice illustratus tyranicas minas est superatus et in celo colocatus. P. Verba m[ea].	Martyr cristi inclitus tyranicas minas est superatus, et in celo collocatus.
Hic nempe mundi gaudia rite caduca deputat in fluvio savariola diutius supernatat. P. D[omi]ne, d[ominus] n[oste]r.	Hic nempe mundi gaudia rite caduca deputat in fluvio savariola diutius supernatat. P. D[omi]ne, d[ominus] n[oste]r.	Hic nempe mundi gaudia rite caduca deputat in fluvio Savariola diutius supernatat.
V. Posuisti do[m]ine. R. Coronam d[e].	V. Posuisti do[m]ine. R. Coronam de lap[ide].	
Sacerdos et pontifex summe martyr cristi quirine ora pro tuo grege ut tua continua prece. Desendatur ab hoste maligno.	Sacerdos et pontifex sum[m]e ma[r]tyr cristi quirine ora pro tuo grege ut tua continua prece. Desendatur ab hoste maligno.	Sacerdos et Pontifex summe, Martyr Christi Quirine, ora pro tuo grege, ut tua continua prece defendatur ab hoste maligno.
V. Ut qui tuam colimus passionem tua[m] adesse sentiamus intercessionem. Desen[datur].	V. Ut qui tuam colimus passionem tuam adesse sentiamus intercessionem. Desen[datur].	Ut qui tuam colimus passionem, tuam adesse sentiamus intercessionem.
R. Beatus quirinus sicianus episcopus et martyr cristi inclitus in carceris ergastulo positus Marcellu[m] eius pedibus prostratu[m] ad lumen deo est lucratus.	R. Beatus quirinus sicianus episcopus et martyr cristi inclitus in carceris ergastulo positus Marcellum eius pedibus prostratum ad lumen deo est lucratus.	Beatus Quirinus Siscianus Episcopus, et Martyr Christi inclitus in carceris ergastulo Marcellum eius pedibus prostratum Deo est lucratus.
V. Die noctuq[ue] orationib[us] vacans yesu domino gratias agens. Mar[cellum].	V. Die noctuq[ue] orationib[us] vacans yesu domino gratias agens. Mar[cellum].	Die noctuque orationibus vacans Jesu Domino gratias agens.
R. Preclarus martyr dei Quirinus pontifex tyranorum gazzas vepribus plenas reputans velut sydus in sublime radiat matutinu[m]. Que[m] hodie	R. Preclarus marti[r] d[e]i Quirinus pontifex tyranorum gazzas veprib[us] plenas reputans velut sydus in sublime radiat matutinu[m]. Que[m] hodie	Praeclarus Martyr Dei Quirinus Pontifex Tyrannorum gazi[s] vepribus plenas reputans, velut sydus in sublime vadit matutinu[m], quem hodie

*[Christum].

angeli atq[ue] archangeli sanctor[um] in clitus chorus universus melodis vocib[us] suscipiunt in celestib[us].	angeli atq[ue] archangeli sanctorum iclitus chorus universus melodis vocib[us] suscipiunt i[n] celestib[us].	Angeli atque Archangeli, Sanctorum in clitus chorus universus melodis vocibus suscipiunt in celestibus.
V. Benedictus deus et pater domini nostri yesu <u>cr</u> isti qui sperantem in se no[n] despexit. Que[m].	V. Benedictus deus et pater domini nostri yesu <u>cr</u> isti qui sperantem in se non despexit. Que[m].	Benedictus Deus et Pater Domini nostri <u>Jesu</u> <u>Chr</u> isti, qui sperantem in se non despexit.
In t[er]t[i]o noc[turno] a[ntiphona].	In t[er]t[i]o noc[turno] ant[iphona].	In tertio Nocturno.
Pangat vegle clerus totus sedula con[ti]o et devote tanti patroni hic agone[m] eius fest o semp[er] leta. P. In do[mino] c[on]fi[do].	Pangat vegle clerus totus sedula con[ti]o et devote tanti patroni hu[n]c agonem eius fest o se[m]p[er] leta. P. In do[mino] c[on]fi[do].	Plavdat Veglae clerus totus, et sedula con[ti]o tanti Patroni agonem semper laeta celebret .
Iunior fui et senui et non vidi iustum derelictum. P. D[omine] q[ui]s h[ab]i[tabit].	Iunior fui et senui et no[n] vidi iustum derelictum. P. Do[mine] q[ui]s h[ab]i[tabit].	Iunior fui, et enim senui, et non vidi iustum derelictum.
Volo pater ut ubi ego sum ibi sit grex et meus quirinu[s] prece exoratu[s] nos transfer ad gloriam. P. D[omine] in vi rtute].	Volo pater ut ubi ego sum ibi sit grex et meus quirini prece exoratus nos transfer ad gloriam. P. D[omi]ne in.	Volo pater ut ubi ego sum, ibit sit grex et meus. Quirinus prece exoratus nos transfer ad gloriam.
V. Magna e[st]. R. Gloriam.	V. Magna e[st]. R. Gloriam.	
R. Gloriosus Deus in sanctis suis cuius ineffabilis altitudo in nullis inclusa limitib[us] recti censura iudicii disponit universa eius ministros magnificat altis decorat honoribus. Cui servire est regnare.	R. Gloriosus Deus in sanctis suis cuius ineffabilis altitudo nullis inclusa limitib[us] recti censura iudicii disponit universa eius ministros magnificat altis decorat honorib[us]. Cui servire est regnare.	Gloriosus Deus in sanctis suis, cuius ineffabilis altitudo in nullis inclusa limitibus, recti jura iudicii disponit universa, eius ministros magnificat, altis decorat honoribus, cui servire est regnare.
V. Beate quirine martyr <u>cr</u> isti pro plebe tibi concessa ad deum funde preces. Cui.	V. Beate quirine ma[r]tyr <u>cr</u> isti pro plebe tibi concessa ad deum funde preces. Cui.	Beate Quirine Martyr <u>Chr</u> isti pro plebe tibi concessa ad Deum funde preces.
R. O martyr invictissime quirine beatissime protector nostrum et refugium qui meruisti dominum. Assidue te exorare deprecim[us] pro nostris excessib[us].	R. O martyr invictissime quirine beatissime protector nostru[m] et refugium qui meruisti dominum. Assidue te exorare deprecim[us] p[ro] nostris excessibus.	S. Martyr invictissime Quirine, beatissime Protector nostrum, et refugium, qui meruisti Dominum, assidue te exorare deprecimus pro nostris excessibus.

V. Summis celorum civib[us] glomeratus i[am]q[ue] ete[r]na imortalitate indutus. Assi[due].	V. Summis celoru[m] civib[us] glomeratus i[am]q[ue] ete[r]na imortalitate indutus. Assi[due].	Summis celorum civibus glomeratus, jamque eterna immortalitate indutus.
Ad laud[e]s a[nti]ph[on]a.	Ad laud[e]s a[nti]ph[on]a.	Ad laudes.
Hec dicat conctio gloriam et laudes domino qui beatu[m] quirinum beavit martirio. P. Do[minus] re[gnavit].	Hec dicat conctio gloriam et laudes domino qui beatu[m] quirinum beavit martyrio. P. Do[minus] re[gnavit].	Haec dicat conctio gloriam, et laudes Dei , qui beatum Quirinum beavit martyrio.
Nomen cristi confitendo pontifex et martyr iste illustratus celesti sapientia letus transivit ad gloriam. P. Jub[ilate].	Nomen cristi co[n]fitendo pontifex et martyr iste illustratus celesti sapientia letus transivit ad gloriam. P. Jubil[ate].	Nomen Christi confitendo Pontifex, et Martyr iste illustratus celesti sapientia laetus transivit ad gloriam.
Beatus benedicatur ab omnib[us] qui mandata domini adimplevit et donis gaudet celestib[us]. P. D[eu]s d[eu]s.	Beatus benedicatur ab omnibus qui mandata domini adimplevit et donis gaudet celestib[us]. P. D[eu]s d[eu]s.	Beatus benedicatur ab omnibus, qui mandata Domini adimplevit, et donis gaudet celestibus.
Laudent hunc martyrem pueri et maiores meritis cuius et precib[us] gaudiis fruamur celestibus. P. Ben[edicite].	Laudent hunc martyrem pueri et maiores meritis cuius et precib[us] gaudiis fruamur celestib[us]. P. Bened[icite].	Laudent hunc Martyrem pueri, et maiores, meritis cujus, et precibus gaudiis fruamur celestibus.
Vere credentes credimus si te antistitem secuti erimus tecum cum <u>cristo</u> domino gaudebimus perpetuo. P. Laud[ate].	Vere credentes credimus si te antistitem secuti erimus tecum cum <u>cristo</u> domino gaudebimus perpetuo. P. Laud[ate].	Vere credentes credimus si te Antistitem secuti erimus tecum, cum <u>Christo</u> Domino gaudebimus perpetuo.
V. Justus ut. R. Sicut ced[rus].	V. Justus ut. R. Sic[ut] ced[rus].	
Ad b[enedictus] a[ntiphona].	Ad b[enedictus] a[ntiphona].	Ad benedict[us].
Ave martyr gloriose q[ui]rine invictissime hanc fove et protege plebem et ab omni defende peste tuis piis meritis. P. B[e]n[edictu]s.	Ave martyr gloriose quirine invictissime hanc fove et protege plebem et ab omni defende peste tuis piis meritis. P. Ben[edictu]s.	Ave Martyr gloriose, Quirine invictissime hanc fove et protege plebem, et ab omni defende peste tuis piis meritis.
In s[ecund]is vesp[er]is.	In s[ecund]is vesp[er]is.	
V. Justus ut p[alma]. R. Sicut cedr[us].	V. Justus ut p[alma]. R. Sicut cedr[us].	

Ad m[agnificat] a[ntiphona].	Ad m[agnificat] a[ntiphona].	Ad Magnif[icat] in secundis Vesperis.
<p>O martyr invictissime quirine constantissime urbis veglensis protector et refugium nostris aquiesce precibus et pro salute omnium funde preces ad dominum. P. Magnificat.</p>	<p>O martyr invictissime quirine constantissime urbis veglensis protector et refugium nostris aquiesce precibus et pro salute omnium funde preces ad dominum. P. Magnificat.</p>	<p>O Martyr invictissime, Quirine constantissime, urbis Veglensis Protector, nostris aquiesce precibus, et pro salute omnium funde preces ad Dominum.</p>

Dodatak 2

Pregled oficija sv. Kvirina

Prema standardima baze podataka *Cantus*,^a u tablici su navedeni:

- 1) **brojevi folija**, tj. listova na kojima određeni napjev započinje, od kojih svaki ima prednju/desnu (*recto*) i stražnju/lijevu stranu (*verso*),
- 2) **kratice službi**: L (*Ad Laudes*), M (*Ad Matutinum*), V (*In primis Vesperis*) i V2 (*in secundis Vesperis*),^b
- 3) **kratice za žanr napjeva**: A (antifona), Ca (hvalospjev), I (antifona za invitorij), PS (psalam), R (responzorij), V (vers) i W (versikul),^c
- 4) **pozicije napjeva** unutar časoslova izražene brojevima i oznakama M i B koje se vežu uz hvalospjeve *Magnificat* i *Benedictus*,^d
- 5) **tekstovni incipiti** napjeva, standardizirani prema pravilima *Cantus* baze,^e
- 6) **diferencije psalama** izražene identifikacijskim brojevima iz baze podataka *Differentiae Database*,^f
- 7) **melodijski opsezi** napjeva,
- 8) **identifikacijski brojevi** onih napjeva koji se već nalaze u *Cantus* bazi (verzikul i kontrafakture).

^a *Cantus Database*, <https://cantusdatabase.org/>, (pristupljeno 9. rujna 2024.).

^b „Service Abbreviations“, *Cantus Database*, <https://cantusdatabase.org/offices/> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

^c „List of Genres“, *Cantus Database*, <https://cantusdatabase.org/genres/> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

^d „Fields and Content Descriptions: Position“, *Cantus Database*, <https://cantusdatabase.org/description/#Position> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

^e „Fields and Content Descriptions: Source Reading Full Text (standardized spelling)“, *Cantus Database*, <https://cantusdatabase.org/description/#Full-Text> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

^f *Differentiae Database*, <https://differentiaedatabase.ca/> (pristupljeno 9. rujna 2024.).

Foliji	Služba	Žanr	Pozicija	Incipit	Modus	Diferencija	Opseg	Cantus ID
206r 203r	V	A	1	Haec dicat	*	*		
206r 203r	V	PS		Dixit dominus*	*			
206r 203r	V	W		Ora pro nobis beate Quirine*	*			008164
206r 203r	V	A	M	Istam sancte tuam Quirine protege plebem corporis	6	7a	c-h	
206r 203r	V	Ca		Magnificat*	6			
206r 203r	M	I		Sancte Quirine martyr Christi intercede pro nobis	2	2	c-g	
206r 203r	M	PS		Venite*				
206r 203r	M	A	1.1	Superans superavit Maximum et damnavit hic martyr	3	97d	d-d'	
206r 203r	M	PS		Beatus vir*	3			
206r 203r	M	A	1.2	Ita dei instituit misericordia ut imperatorum*	3	102c	c-d'	
206r 203r	M	PS		Quare fremuerunt*	3			
206r 203r	M	A	1.3	Tyrannorum praecepta damnavit visionemque Christi	5	129a	f-f'	
206r 203r	M	PS		Domine quid*	5			
206r 203r	M	W	1.	Gloria et honore*	*			008081
206r 203r	M	R	1.1	Celeberima dies nobis qua beatus presul Quirinus	1		c-e'	
206v 203v	M	V	01	Quem Christus ad se vocavit et palma martyrii	1		d-c'	
206v 203v	M	R	1.2	Gloriosus dei pontifex et martyr Quirinus mola	7		f-g'	

206v 203v	M	V	01	Quod petiit impetravit et gloriose transivit ad	7		g-g'	
206v 203v	M	R	1.3	Iste est vere martyr Christi Quirinus nomine	1		c-h	
207r 204r	M	V	01	Tyrannorum visionem dampnando sacri legam letus	1		A-h	
207r 204r	M	A	2.1	Martyrio scitiens tyrannorum libamina subsanans*	1	75f	c-d'	204079
207r 204r	M	PS		Cum invocarem*	1			
207r 204r	M	A	2.2	Martyr Christi inclitus apice illustratus	2	152c	A-h	203161
207r 204r	M	PS		Verba mea*	2			
207r 204r	M	A	2.3	Hic nempe mundi gaudia rite caduca deputat in	3	97d	c-e'	200894
207r 204r	M	PS		Domine dominus noster*	3			
207r 204r	M	W	2.	Posuisti domine*	*			008170
207r 204r	M	R	2.1	Sacerdos et pontifex summe martyr Christi Quirine	7		f-e'	
207v 204v	M	V	01	Ut qui tuam colimus passionem tuam adesse	7		g-e'	
207v 204v	M	R	2.2	Beatus Quirinus Siscianus episcopus et Martyr	3		c-d'	600638
207v 204v	M	V	01	Die noctuque orationibus vacans Jesu domino	3		c-c'	600638a
207v 204v	M	R	2.3	Praeclarus martyr dei Quirinus pontifex tyrannorum	7		f-a'	602520

208r 205r	M	V	01	Benedictus Deus et pater domini nostri Jesu	7		g-f'	602520a
208r 205r	M	A	3.1	Pangat Veglae clerus totus sedula contio et devote	4	27a	c-c'	202034
208r 205r	M	PS		In domino confido*	4			
208r 205r	M	A	3.2	Junior fui et senui et non vidi justum derelictum	5	129a	f-f'	200898
208r 205r	M	PS		Domine quis habitabit*	5			
208r 205r	M	A	3.3	Volo pater ut ubi ego sum ibi sit grex et meus	6	71	c-c'	202910
208r 205r	M	PS		Domine in virtute*	6			
208r 205r	M	W	3.	Magna est*				008130
208r 205r	M	R	3.1	Gloriosus deus in sanctis suis cujus ineffabilis	1		c-e'	602154
208v 205v	M	V	01	Beate Quirine Martyr Christi pro plebe tibi	1		c-d'	602154a
208v 205v	M	R	3.2	O martyr invictissime Quirine beatissime protector	6		c-d'	601127
208v 205v	M	V	01	Summis celorum civibus glomeratus jamque eterna*	6		d-d'	601127a
208v 205v	L	A	1	Haec dicat conctio gloriam et laudes domino qui	1	72b	c-c'	201871
208v 205v	L	PS		Dominus regnavit*	1			
208v 205v	L	A	2	Nomen Christi confitendo pontifex et martyr iste	2	152c	A-b	200811
209r 206r	L	PS		Jubilate*	2			
209r 206r	L	A	3	Beatus benedicatur ab omnibus qui mandata domini	3	102c	d-d'	202297

209r 206r	L	PS		Deus deus*	3			
209r 206r	L	A	4	Laudent hunc martyrem pueri et majores meritis	4	27a	c-d'	201870
209r 206r	L	Ca		Benedicite*	4			
209r 206r	L	A	5	Vere credentes credimus si te antistitem secuti	5	129a	f-f'	202143
209r 206r	L	PS		Laudate*	5			
209r 206r	L	W		Justus ut*	*			008117
209r 206r	L	A	B	Ave martyr gloriose Quirine invictissime hanc fove	1	72b	c-d'	
209r 206r	L	Ca		Benedictus*	1			
209r 206r	V2	W		Justus ut palma*	*			008117
209r 206r	V2	A	M	O martyr invictissime Quirine constantissime urbis	1	72b	c-d'	
209v 206v	V2	Ca		Magnificat*	1			

Dodatak 3

Standardizirani tekst oficija sv. Kvirina

In festo sancti Quirini pontificis et martyris

IN PRIMIS VESPERIS

Ant. Haec dicat. *Cum reliquis de laudibus.*

Ps. 110 (109) Dixit dominus. *Cum reliquis in fine psalmis Vesperis ad Magnificat antiphona.*

Vers. Ora pro nobis, beate Quirine.

Resp. Ut digni efficiamur.

Ad Magnificat

Ant. Istam sancte tuam Quirine protege plebem, corporis atque animae des alimenta sibi, et munias foveas et super astra feras.

Cant. Magnificat.

AD MATUTINUM

Invitatorium

Ant. Sancte Quirine martyr Christi, intercede pro nobis.

Ps. 95 (94) Venite.

In primo Nocturno

Ant. Superans superavit Maximum et damnavit hic martyr constantissimus adjutus a domino.

Ps. 1 Beatus vir.

Ant. Ita dei instituit misericordia, ut imperatorum superaret sacrilegia et ad palmam redirem et gloriam.

Ps. 2 Quare fremuerunt.

Ant. Tyrannorum praecepta damnavit visionemque Christi amavit, hic bellator fortis Quirinus, ut gauderet per saecula.

Ps. 3 Domine, quid.

Vers. Gloria et honore.

Resp. Et constituisti.

R. Celeberima dies nobis, qua beatus praesul Quirinus transivit ad dominum, cujus honore officia persolvimus, hunc cunctis conatibus deprecemur ut nobis vitam imploret perpetuam.

V. Quem Christus ad se vocavit, et palma martyrii dotavit, et caelestibus beavit gaudiis.

R. Gloriosus dei pontifex et martyr Quirinus, mola collo suo ligata, praecipitatus in fluvio Savariola, diutius supernatavit, supernatando pie orans dominum, ut sibi concederet transitum.

V. Quod petiit impetravit, et gloriose transivit ad dominum.

R. Iste est vere martyr Christi Quirinus nomine, mandata ad implendo domini, mortem crudelem passus est, ut viveret perpetuo.

V. Tyrannorum visionem damnando sacrilegam laetus meavit ad gloriam.

In secundo Nocturno

Ant. Martyrio scitiens, tyrannorum libamina subsannans, Christum verum deum Quirinus fore praedicat.

Ps. 4 Cum invocarem.

Ant. Martyr Christi inclytus apice illustratus tyrannicas minas est superatus et in caelo collocatus.

Ps. 5 Verba mea.

Ant. Hic nempe mundi gaudia rite caduca deputat in fluvio Savariola diutius supernatat.

Ps. 8 Domine, dominus noster.

Vers. Posuisti domine.

Resp. Coronam de lapide.

R. Sacerdos et pontifex summe, martyr Christi Quirine, ora pro tuo grege, ut tua continua prece defendatur ab hoste maligno.

V. Ut qui tuam colimus passionem, tuam adesse sentiamus intercessionem.

R. Beatus Quirinus, Siscianus episcopus et martyr Christi, inclytus in carceris ergastulo positus, Marcellum ejus pedibus prostratum ad lumen deo est lucratus.

V. Die noctuque orationibus vacans Jesu domino gratias agens.

R. Praeclarus martyr dei, Quirinus pontifex, tyrannorum gazis vepribus plenas reputans, velut sidus in sublime radiat matutinum, quem hodie angeli atque archangeli sanctorum inclitus chorus universus melodis vocibus suscipiunt in caelestibus.

V. Benedictus deus et pater domini nostri Jesu Christi, qui sperantem in se non despexit.

In tertio Nocturno

Ant. Pangat Veglae clerus totus sedula contio et devote tanti patroni hunc agonem ejus festo semper laeta.

Ps. 11 (10) In domino confido.

Ant. Junior fui et senui et non vidi justum derelictum.

Ps. 15 (14) Domine, quis habitabit.

Ant. Volo pater ut ubi ego sum, ibi sit grex et meus, Quirinus prece exoratus nos transfer ad gloriam.

Ps. 21 (20) Domine, in virtute.

Vers. Magna est.

Resp. Gloriam.

R. Gloriosus deus in sanctis suis, cujus ineffabilis altitudo in nullis inclusa limitibus, recti censura judicii disponit universa, ejus ministros magnificat, altis decorat honoribus, cui servire est regnare.

V. Beate Quirine martyr Christi, pro plebe tibi concessa ad deum funde preces.

R. O martyr invictissime Quirine, beatissime protector nostrum et refugium, qui meruisti dominum, assidue te exorare deprecamur pro nostris excessibus.
V. Summis caelorum civibus glomeratus jamque aeterna immortalitate indutus.

AD LAUDES

Ant. Haec dicat contio gloriam, et laudes domino, qui beatum Quirinum beavit martyrio.
Ps. 93 (92) Dominus regnavit.

Ant. Nomen Christi confitendo pontifex et martyr iste illustratus caelesti sapientia laetus transivit ad gloriam.
Ps. 100 (99) Jubilate.

Ant. Beatus benedicatur ab omnibus, qui mandata domini adimplevit et donis gaudet caelestibus.
Ps. 63 (62) Deus deus.

Ant. Laudent hunc martyrem pueri et majores meritis cujus et precibus gaudiis fruamur caelestibus.
Cant. Benedicite.

Ant. Vere credentes credimus si te antistitem secuti erimus tecum cum Christo domino gaudebimus perpetuo.
Ps. 148 Laudate.

Vers. Justus ut.
Resp. Sicut cedrus.

Ad Benedictus

Ant. Ave martyr gloriose, Quirine invictissime, hanc fove et protege plebem et ab omni defende peste tuis piis meritis.
Cant. Benedictus.

IN SECUNDIS VESPERIS

Vers. Justus ut palma.
Resp. Sicut cedrus.

Ad Magnificat

Ant. O martyr invictissime, Quirine constantissime, urbis Veglensis protector et refugium, nostris acquiesce precibus et pro salute omnium funde preces ad dominum.
Cant. Magnificat.

Dodatak 4

Transkripcija oficija sv. Kvirina

IN FESTO SANCTI QUIRINI PONTIFICIS ET MARTYRIS

IN PRIMIS VESPERIS

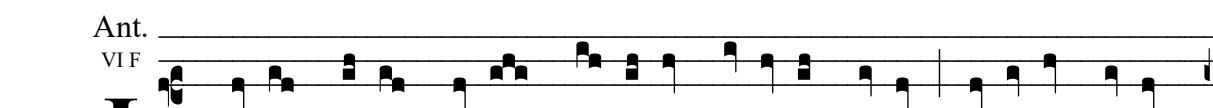
Antiphona Haec dicat, cum reliquis de Laudibus. Ps. 110 Dixit dominus, cum reliquis in fine.

Ÿ: Ora pro nobis, beate Quirine.


Ŕ: Ut digni efficiamur.

Ad Magnificat

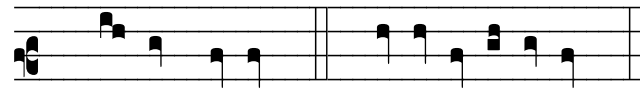
Ant.
VI F



I S-tam san-cte tu-am Qui-ri-ne pro-te-ge ple-bem, cor-po-ris at-que



a-ni-me des a-li-men-ta si-bi, et mu-ni-as fo-ve-as et su-per




as-tra fe-ras. E u o u a e.

Cant. Magnificat.


AD MATUTINUM

Invitatorium

Ant.
II



S AN-cte Qui-ri-ne mar-tyr Chri-sti, in-ter-ce-de pro



no-bis. Ps. 95 Ve-ni-te.

Ÿ: Gloria et honore.

Ŕ: Et constituisti.

In primo Nocturno

1 Ant.

III a

S

U-pe-rans su-pe-ra-vit Ma-xi-mum et dam-na-vit hic mar-tyr con-stan-tis-si-mus

ad-ju-tus a do-mi-no. E u o u a e.

Ps. 1 Beatus vir.

2 Ant.

III a3

I

- Ta De-i in-sti-tu-it mi-se-ri-cor-di-a, ut im-pe-ra-to-rum

A1: A2:

le-ga le-gia

su-pe-ra-ret sac-ri-le-gi-a et ad pal-mam re-di-rem ad glo-ri-am.

E u o u a e.

Ps. 2 Quare fremuerunt.

3 Ant.

V a

T

Y-ran-no-rum prae-cep-ta dam-na-vit vi-si-o-nem-que Chri-sti a-ma-vit, hic

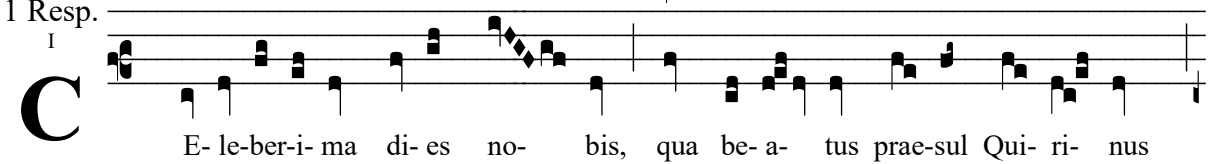
bel-la-tor for-tis Qui-ri-nus, ut gau-de-ret per sae-cu-la. E u o u a e.

Ps. 3 Dominus quid.

1 Resp.

C

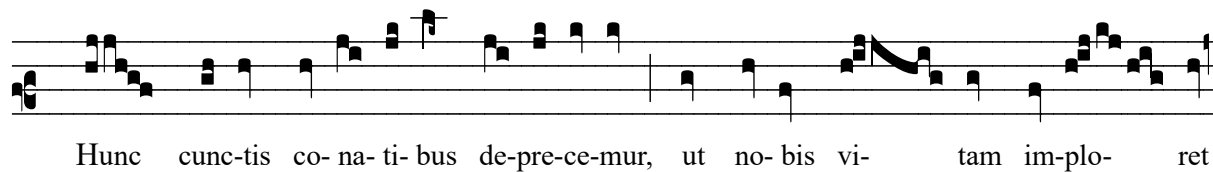
A2: 



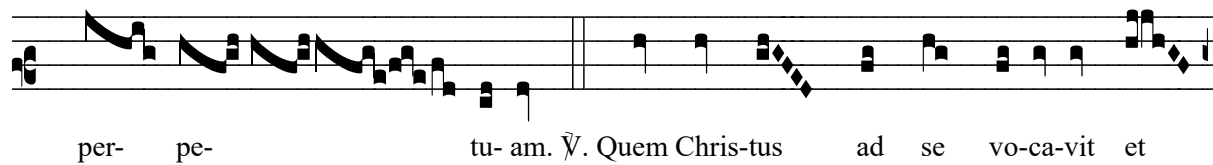
E-le-ber-i-ma di-es no-bis, qua be-a-tus prae-sul Qui-ri-nus



tran-si-vit ad do-mi-num, cu-jus ho-no-re of-fi-ci-a per-sol-vi-mus: *



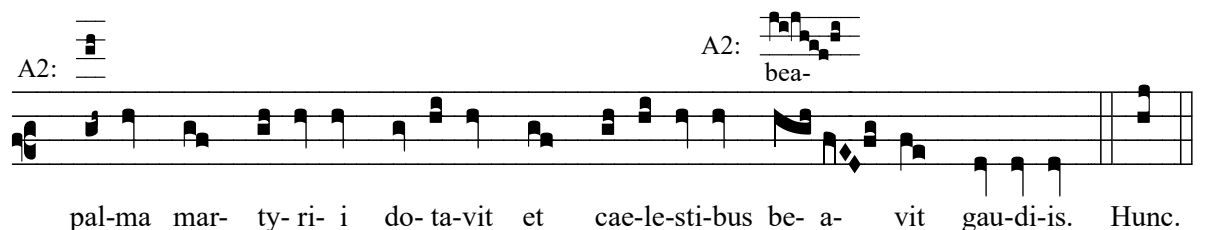
Hunc cunc-tis co-na-ti-bus de-pre-ce-mur, ut no-bis vi-tam im-plo-ret



per-pe-tu-am. ∇ . Quem Chris-tus ad se vo-ca-vit et

A2:

A2:



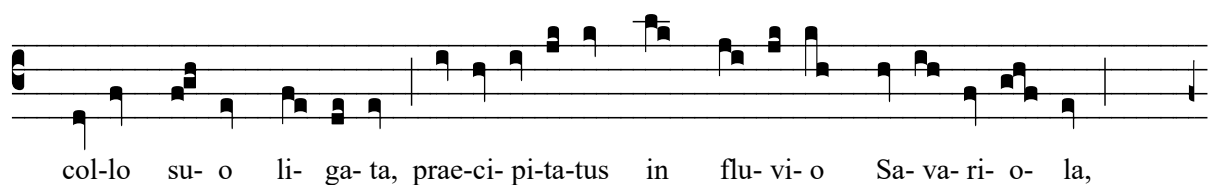
pal-ma mar-ty-ri-i do-ta-vit et cae-le-sti-bus be-a-vit gau-di-is. Hunc.

2 Resp.
VII

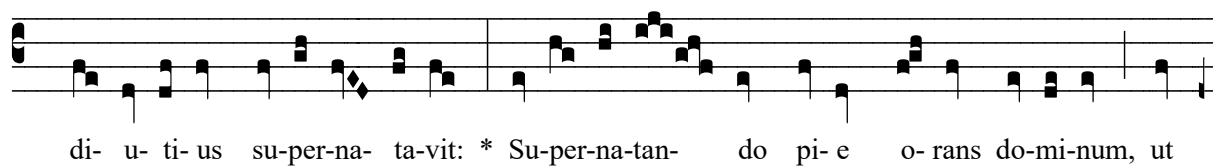
G



LO-ri-o-sus de-i pon-ti-fex et mar-tyr Qui-ri-nus, mo-la



col-lo su-o li-ga-ta, prae-ci-pi-ta-tus in flu-vi-o Sa-va-ri-o-la,



di-u-ti-us su-per-na-ta-vit: * Su-per-na-tan-do pi-e o-rans do-mi-num, ut

si-bi con-ce-de-ret tran- si- tum. V. Quod

pe- ti-it im-pe-tra-vit et glo-ri-o-se tran- si-vit ad do-mi-num.

Su-per.

3 Resp.

I S-te est ve-re mar-tyr Chri-sti Qui-ri-nus no-mi-ne:

* Man-da-ta ad im-plen-do do-mi-ni, mor-tem cru-de-lem

A2: pas-sus est, ut vi-ve-ret per-pe-tu-o.

V. Ty-ran-no-rum vi-si-o-nem dam-nan-do sa-cri-le-gam lae-tus me-a-vit ad

glo-ri-am. Man.

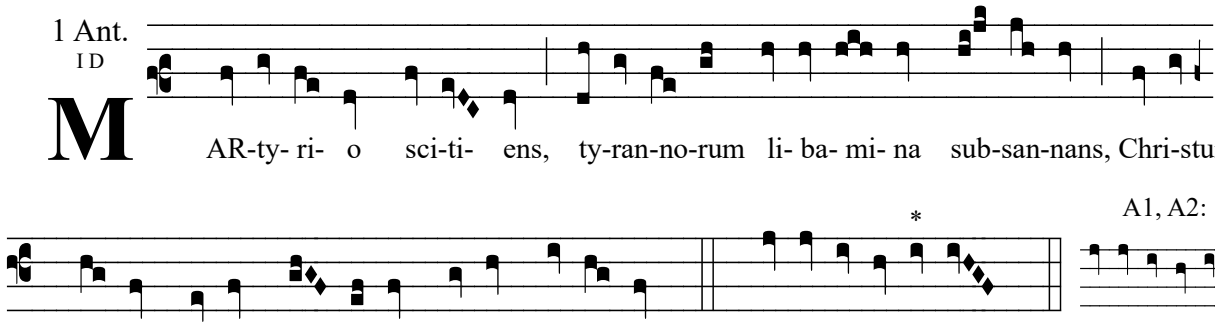
In secundo Nocturno

1 Ant.

ID

M

AR-ty-ri- o sci-ti- ens, ty-ran-no-rum li- ba- mi- na sub-san-nans, Chri-stum



ve-rum de-um Qui- ri-nus fo-re prae-di- cat. E u o u a e.

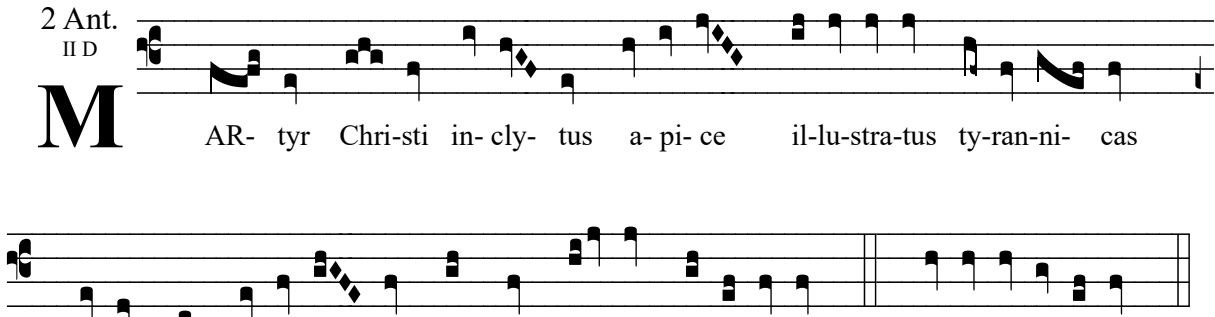
Ps. 4 Cum invocarem.

2 Ant.

II D

M

AR- tyr Chri-sti in- cly- tus a- pi- ce il-lu-stra-tus ty-ran-ni- cas



mi-nas est su-pe-ra- tus et in cae- lo col-lo-ca-tus. E u o u a e.

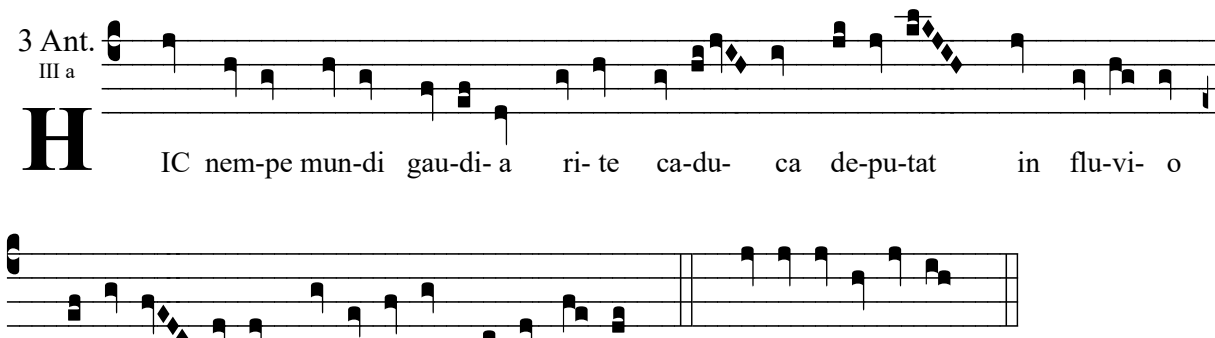
Ps. 5 Verba mea.

3 Ant.

III a

H

IC nem-pe mun-di gau-di- a ri- te ca-du- ca de-pu- tat in flu- vi- o



Sa-va- ri- o- la di- u- ti- us su-per-na- tat. E u o u a e.

Ps. 8 Domine, dominus noster.

Ÿ: Posuisti, domine.

Ř: Coronam de lapide.

1 Resp.
VII

S

A-cer- dos et pon-ti-fex sum- me, mar-tyr Chri- sti

Qui- ri- ne, o- ra pro tu- o gre-ge, ut tu- a

A2:

con- ti- nu- a pre- ce: * De- fen- da- tur ab hos- te

ma- lig- no. Ψ . Ut qui tu- am co- li- mus pas- si- o- nem, tu- am

a- des- se sen- ti- a- mus in- ter- ces- si- o- nem. De. De- fen.

A1, A2:

2 Resp.
III

B

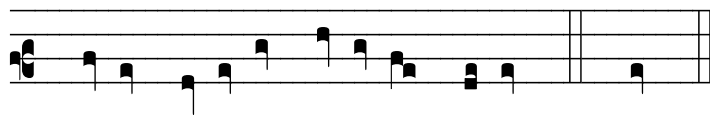
E- a- tus Qui- ri- nus Sis- ci- a- nus, e- pi- sco- pus et

mar- tyr Chri- sti, in- cli- tus in car- ce- ris er- gas- tu- lo po- si- tus

* Mar- cel- lum e- jus pe- di- bus pro- stra- tum ad lu- men



de- o est lu-cra- tus. ̄. Di- e noc-tu- que o- ra- ti- o- ni- bus va- cans,



Je- su do- mi- no gra- ti- as a- gens. Mar.

3 Resp.
VII

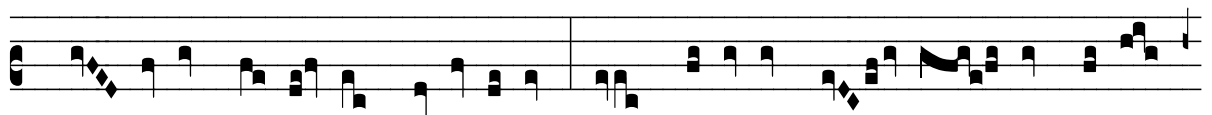


P

RAE- cla- rus mar- tyr de- i, Qui- ri- nus pon- ti- fex, ty- ran- no- rum



ga- zas ve- pri- bus ple- nas re- pu- tans, ve- lut si- dus in



sub- li- me ra- di- at ma- tu- ti- num.* Quem ho- di- e an- ge- li at- que



ar- chan- ge- li san- cto- rum in- cli- tus cho- rus u- ni- ver- sus me- lo- dis

A2:



vo- ci- bus sus- ci- pi- unt in cae- le- sti- bus. ̄. Be- ne- dic- tus de- us et



pa- ter do- mi- ni nos- tri Je- su Chri- sti, qui spe- ran- tem in se non des- pex- it



Quem.

In tertio Nocturno

1 Ant.
IV a'

P



AN-gat Veg-lae cle-rus to-tus se-du-la con-ti-o et de-vo-te



tan-ti pa-tro-ni hic a-go-nem e-jus fes-to sem-per lae-ta. E u o u a e.

Ps. 11 In domino confido.

2 Ant.

V a

J



U-ni-or fu-i et se-nu-i et non vi-di jus-tum de-re-lic-tum.



E u o u a e.

Ps. 15 Domine, quis habitabit.

3 Ant.

VI

V



O-lo pa-ter ut u-bi er-go sum, i-bi sit grex et me-us



Qui-ri-nus pre-ce ex-o-ra-tus nos trans-fer ad glo-ri-am. E u o u a e.

Ps. 21 Domine, in virtute.

Ÿ: Magna est.

Ŕ: Gloriam.

1 Resp.
1

G LO-ri- o- sus de- us in sanc- tis su- is, cu- jus

A2: al- ti- tu- do nul-

in- ef- fa- bi- lis al- ti- tu- do in nul- lis in- clu- sa

li- mi- ti- bus, rec- ti cen- su- ra ju- di- ci- i dis- po- nit

A2:

u- ni- ver- sa, e- jus mi- ni- stros mag- ni- fi- cat, al- tis de- co- rat

A2:

ho- no- ri- bus: * Cu- i ser- vi- re est reg- na- re.

A2:

Ÿ. Be- a- te Qui- ri- ne mar- tyr Chri- sti, pro ple- be ti- bi con- ces- sa,

ad de- um fun- de pre- ces. Cu- i.

2 Resp.
VI

O mar- tyr in- vic- tis- si- me Qui- ri- ne, be- a- tis- si- me

A2:

pro- tec- tor nos- trum et re- fu- gi- um, qui me- ru- i- sti do- mi- num:

* As- si- du- e te ex- o- ra- re de- pos- ci- mus pro nos- tris

ex- ces- si- bus. \checkmark . Sum- mis cae- lo- rum ci- vi- bus glo- me- ra- tus jam- que

ae- ter- na im- mor- ta- li- ta te in- du- tus. As- si.

AD LAUDES

1 Ant.
1D*

H AEC di- cat con- ti- o glo- ri- am et lau- des do- mi- no, qui be- a- tum

Qui- ri- num be- a- vit mar- ty- ri- o. E u o u a e.

Ps. 93 Dominus regnavit.

2 Ant.
II D

N

O-men Chri-sti con-fi-ten-do pon-ti-fex et mar-tyr i-ste, il-lu-stra-tus

cae-le-sti sa-pi-en-ti-a lae-tus tran-si-vit ad glo-ri-am. E u o u a e.

Ps. 100 Jubilate.

3 Ant.
III a3

B

E-a-tus be-ne-di-ca-tur ab om-ni-bus, qui man-da-ta do-mi-ni

ad-im-ple-vit et do-nis gau-det cae-le-sti-bus. E u o u a e.

Ps. 63 Deus, deus.

4 Ant.
IV a'

L

AU-dent hunc mar-ty-rem pu-e-ri et ma-jo-res me-ri-tis cu-jus et

pre-ci-bus gau-di-is fru-a-mur cae-le-sti-bus. E u o u a e.

Cant. Benedicite.

5 Ant.
va

V



E-re cre-den-tes cre-di-mus si te an-ti- sti-tem se-cu-ti e- ri-mus



te-cum cum Chri-sto do- mi- no gau-de-bi-mus per-pe-tu-o. E u o u a e.

Ps. 148 Laudate.

V̄: Justus ut.

R̄: Sicut cedrus.

Ad Benedictus

Ant.
ID*

A



- ve mar-tyr glo-ri-o- se, Qui-ri-ne in-vic-tis- si-me, hanc fo-ve



et pro-te-ge ple-bem et ab om-ni de-fen-de pes-te tu-is pi-is me-ri-tis.



E u o u a e.

Cant. Benedictus.

IN SECUNDIS VESPERIS

Ÿ: Justus ut palma.

Ŕ: Sicut cedrus.

Ad Magnificat

Ant.

ID*

O

mar-tyr in-vic-tis-si-me, Qui-ri-ne con-stan-tis-si-me,

ur-bis Veg-len-sis pro-tec-tor et re-fu-gi-um, nos-tris ac-qui-e-sce pre-ci-bus

A2: et pro sa-lu-te om-ni-um fun-de pre-ces ad do-mi-num.

E u o u a e.

Cant. Magnificat.